

Deleuze'ün Göçebe İmgesi Bağlamında Gazze Haberleri

Hasan Ali Yılmaz

Dr. Öğr. Üyesi, Sinop Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Din Bilimleri Ana Bilim Dalı, Sinop, Türkiye
hayilmaz@sinop.edu.tr | <http://orcid.org/0000-0003-3105-6691> | <https://ror.org/004ah3r71>

Öz

Bu çalışma, 7 Ekim 2023'te başlayan İsrail-Gazze savaşının gazete haberlerinde mekân bağlamında nasıl temsil edildiğini incelemektedir. Araştırma, çatışma sürecinde ortaya çıkan toplumsal hareketliliğin mekân bağlamında nasıl şekillendiğini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Veriler, nitel araştırma yöntemiyle toplanmış; haber içerikleri “kontrol toplumu”, “yurtsuzlaştırma” ve “göçebe” kavramları çerçevesinde fenomenoloji yaklaşımıyla değerlendirilmiştir. Çalışma, iki temel araştırma sorusuna yanıt aramaktadır: İsrail, mekânla kurduğu ilişkileri hangi stratejiler aracılığıyla yansıtmaktadır? Gazze halkı, çatışma sürecinde toprakla ilişkisini nasıl deneyimlemektedir? Elde edilen bulgular, 7 Ekim'de başlayan çatışmanın, İsrail-Filistin meselesinin mekânsal boyutunu derinleştirdiğini ortaya koymaktadır. Başlangıçta Hamas hedef alınmışken, zamanla tüm sivillerin bölgeden sürülmesi gündeme gelmiştir. Bu süreç, Gazze halkının evsiz kalarak “göçebe” hâle gelmesine neden olmuş, mekân ve politika ilişkisini dönüştürmüştür. İsrail'in mekâna dair stratejileri, Gazze halkının toprakla bağlarını denetim altına alma ve bu bağları koparma çabası olarak yansımıştır. Bu çalışma, Gazze halkının savaş sürecinde maruz kaldığı “yurtsuzlaştırma” olgusunu ve bu sürece verdikleri toplumsal-mekânsal taktiksel tepkileri anlamlandırarak literatüre katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Din Sosyolojisi, İsrail-Gazze Çatışması, Mekân, Yurtsuzlaştırma, Göçebe.

Atıf Bilgisi

Yılmaz, Hasan Ali. “Deleuze'ün Göçebe İmgesi Bağlamında Gazze Haberleri”. *Uludağ İlahiyat Dergisi* 34/2 (Aralık 2025), 341-370. <https://doi.org/10.51447/uluid.1753766>

Makale Bilgisi | Article Information

Makale Türü Article Type	Araştırma Makalesi Research Article
Geliş Tarihi Date of Submission	29 Temmuz 2025 20 July 2025
Kabul Tarihi Date of Acceptance	26 Kasım 2025 26 November 2025
Yayın Tarihi Date of Publication	30 Aralık 2025 30 December 2025
Yayın Sezonu Pub Date Season	Aralık December
DOI	https://doi.org/10.51447/uluid.1753766
Değerlendirme Peer-Review	Ön inceleme; Bir İç Hakem (Editörler Kurulu Üyesi - Yayın Kurulu Üyesi) İçerik İncelemesi: İki Dış Hakem - Çift Taraflı Körleme Single anonymized Internal (Editor board member) Double anonymized – Two External
Etik Beyan Ethical Statement	Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited
Benzerlik Taraması Plagiarism Checks	Yapıldı – iThenticate Yes – iThenticate
Çıkar Çatışması Conflicts of Interest	Çıkar çatışması beyan edilmemiştir. The author(s) has no conflict of interest to declare.
Finansman Grant Support	Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır. The author(s) acknowledge that they received no external funding in support of this research.
Telif Hakkı & Lisans Copyright & License	Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır. The author(s) publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0
Etik Bildirim Complaints	ilahiyyatdergisi@uludag.edu.tr - https://dergipark.org.tr/tr/pub/uluid

Gaza News in the Context of Deleuze's Concept of the Nomadic Image

Hasan Ali Yılmaz

Assist Prof. Dr., Sinop University, Faculty of Theology, Department of Religious Science, Sinop, Türkiye
hayilmaz@sinop.edu.tr | <http://orcid.org/0000-0003-3105-6691> | <https://ror.org/004ah3r71>

Abstract [You may find an extended abstract of this article after the bibliography.]

This study examines how the Israel-Gaza conflict, which began on October 7, 2023, is represented in newspaper reports within the context of space. It aims to analyze how the social mobility triggered by the conflict was shaped in spatial terms. Data were collected using a qualitative research method; news content was evaluated with a phenomenological approach within the framework of the concepts of “control society” and “nomad.” Particular emphasis was placed on the idea of the nomad in relation to the theme of ‘deterritorialization’. The study seeks to answer two main research questions: Through which strategies does Israel reflect its relationship with space? How do the people of Gaza experience their relationship with the land during the conflict? The findings demonstrate that the conflict, which began on October 7, has deepened the spatial dimension of the Israeli-Palestinian issue. While the initial focus was on targeting Hamas, over time, the expulsion of the entire population from the region became part of the agenda. This process has led to the dispossession of the people of Gaza, turning them into nomadic subjects and transforming the relationship between space and politics. Israel's strategies concerning space are reflected as attempts to control and sever the people's ties to their land. By analyzing the phenomenon of “deterritorialization” experienced by the people of Gaza and their spatial and social tactics of response, this study aims to contribute to the academic literature.

Key words

Sociology of Religion, Israel-Gaza Conflict, Space, Deterritorialization, Nomad.

Citation

Yılmaz, Hasan Ali. “Deleuze’ün Göçebe İmgesi Bağlamında Gazze Haberleri”. *Uludağ İlahiyat Dergisi* 34/2 (December 2025), 341-370. <https://doi.org/10.51447/uluid.1753766>

Giriş

Akdeniz kıyısında, İsrail ve Mısır ile sınır komşusu olan Gazze Şeridi, yaklaşık 41 kilometre uzunluğunda ve 12 kilometre genişliğinde dar bir kara parçasıdır ve yaklaşık 2,5 milyon kişilik yoğun bir nüfusa ev sahipliği yapmaktadır. İsrail'in 2005 yılında bölgeden çekilmesine rağmen, Gazze üzerindeki kontrolünü ve kısıtlamalarını giderek artırması sonucu, bölge fiilen abluka altına alınmıştır. Gazze'nin su kaynakları, hava sahası ve deniz sınırları İsrail'in denetimi altında olup, bu durum bölgenin birçok uluslararası kuruluş tarafından “açık hava hapishanesi” olarak tanımlanmasına yol açmaktadır. Nitekim nüfusun önemli bir bölümü elektrik ve su gibi temel hizmetlere erişimde ciddi sıkıntılar yaşamaktadır; gıda ve ilaç gibi insani yardımlar ise yalnızca İsrail'in onayıyla bölgeye ulaşabilmektedir. Ayrıca, duvar inşaatları, kontrol noktaları ve yol kapatmaları, Gazze halkının hareket özgürlüğünü büyük ölçüde sınırlandırmaktadır.¹

7 Ekim 2023'te Hamas'ın silahlı kanadı İzzeddin el-Kassam Tugayları'nın, “Filistinlilere ve özellikle Mescid-i Aksa başta olmak üzere kutsal değerlere yönelik sürekli ihlaller” gerekçesiyle İsrail'e yönelik başlatılan saldırı, bölgenin mekânsal ve politik yapısını yeniden uluslararası gündemin odağına taşımıştır. Gazze'de altyapı sistemlerinin yoğun biçimde hedef alınması, sivil yerleşim alanlarının zarar görmesi ve insani yardımlara erişimin engellenmesi, uluslararası hukuk ve insan hakları açısından çeşitli tartışmaları beraberinde getirmiştir. Nitekim, askerî zorunluluklar dışında sivillerin gıda ve su gibi temel ihtiyaçlardan mahrum bırakılması ile hareket özgürlüklerinin kısıtlanması, insanlığa karşı suç kapsamında değerlendirilmektedir.² Öte taraftan, İsrail'in sınırları kontrol altına alma, halkın ulaşım ve hareket özgürlüğünün kısıtlanması yönündeki uygulamalarına karşılık Hamas'ın tutumunun pasif direnişten ziyade silahlı mücadele biçiminde ortaya çıkması, kimi çevrelerce evleri yıkılmış ve yakılmış insanların mücadelesi olarak da yorumlanmaktadır.³ Bu konu, medyada sıklıkla yer bulmakta ve akademik yayınlarda çeşitli yönleriyle ele alınmaktadır. Özellikle mekâna ilişkin stratejilerin ve bu stratejilerin medya temsillerinde nasıl yer bulduğunun incelenmesi, çatışmanın dinamiklerini anlamak açısından önem taşımaktadır.

İsrail'in başından beri Filistin topraklarını boşaltmaya, halkı bölgeden uzaklaştırmaya ve geride kalanların ise aidiyetsiz, “göçebe” bir yaşam sürmesine yönelik bir politika izlediğine dair görüşler bulunmaktadır.⁴ Bu politikaya karşılık olarak, 7 Ekim'de Gazze tarafından başlatılan saldırının ardından İsrail'in güvenlik gerekçesiyle verdiği yanıtla birlikte ortaya çıkan yıkım, bu karşılığın yalnızca caydırıcı bir tepki olmanın ötesinde, başka amaçlara da hizmet ettiği izlenimini güçlendirmektedir.

¹ United Nations General Assembly (UNGA), “Report of the Special Committee to Investigate Israeli Practices Affecting the Human Rights of the Palestinian People and Other Arabs of the Occupied Territories” (21 Mart 2025).

² “Rome Statute of the International Criminal Court, Crimes against humanity” (Erişim 12 Mayıs 2025).

³ Norman G. Finkelstein, *Bu Kez Çok İleri Gittik Gazze İşgalinin Hakikati ve Sonuçları*, çev. Deniz Özlem Çevik (İstanbul: Nefes Yayıncılık, 2014), 122-123.

⁴ Gilles Deleuze, “The Grandeur of Yasser Arafat”, *Discourse* 20/3 (1998), 31.

Gazze'deki zorunlu göç ve sürgünlere ilişkin haber içerikleri de bu değerlendirmeyi desteklemektedir. Özellikle, Gazze'de meydana gelen yıkımı belgeleyen haberler arasında dik-kate değer bir tutarlılık göze çarpmaktadır. Bununla birlikte, bir cami, hastane veya okul içinde Hamas mensuplarının bulunduğu iddialarıyla bu yapıların vurulması, Hamas'ın zaten saldırı beklenen yerlerde konuşlanmış olması ve sivil binaların gördüğü yaygın tahribat göz önüne alındığında, İsrail'in bu konudaki açıklamalarıyla çelişmektedir. Ayrıca, saldırı öncesinde yapılan tahliye çağrıları gibi sivil halkı korumaya yönelik olduğu iddia edilen uygulamalar, meydana gelen büyük tahribat göz önüne alındığında, bölgede halkın sığınabileceği güvenli bir yer kalmadığına işaret etmektedir. İsrail'in insani yardım girişlerini engellemesi de Gazze'de yaşayanların temel ihtiyaçlarını karşılayamamasına yol açarak krizi daha da derinleştirmektedir. Sonuç olarak, bu politikalar İsrail'in askerî faaliyetlerinin Filistin topraklarını boşaltma ve yaşayanları sürgün etme amacı taşıdığını göstermektedir.

Gazze'deki gelişmelere dair cevaplanmamış sorular ve devam eden tartışmaların yanında, kamuoyunun bilgi ihtiyacını gidermeyi amaçlayan çeşitli yayınlar mevcuttur. Bununla beraber, 7 Ekim 2023 tarihinden bu yana İsrail-Gazze arasındaki savaşa yönelik akademik çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Mevcut araştırmaların önemli bir kısmı, medyanın savaşın algılanmasındaki etkisi ve rolüne odaklanmaktadır.⁵ Dijital ve sosyal medyanın, Gazze haberlerini verirken zaman zaman dezenformasyona yol açtığı⁶, çatışmanın ciddiyetini gölgelediği⁷ veya ana akım medya dışında farklı seslerin ve tabandan gelen perspektiflerin kamuoyuna ulaşmasına imkân tanıdığı gibi çeşitli görüşler bulunmaktadır.⁸ Bu makalede ise kamuoyunun yakından takip ettiği ve haberlere sıkça yansıyan İsrail-Gazze çatışması, mekân odaklı bir analizle ele alınmaktadır. Çalışmada, Deleuze'ün “kontrol toplumu” ve “yurtsuzlaştırma” kavramları çerçevesinde, fenomenolojik bir yaklaşımla haber içerikleri değerlendirilmiştir. Bu kavramlar ışığında, İsrail'in stratejileri ve amaçları incelenirken “göçebe” (*nomad*) kavramı üzerinden Gazze halkının geliştirdiği tepkiler ve mekânsal taktikler incelenmiştir. Bu bağlamda araştırma, çatışmanın mekânsal boyutunu anlamaya katkı sunmayı ve ilgili kuramsal ve bağlamsal boşluğu kısmen doldurmayı amaçlamaktadır.

Nitel araştırma yöntemiyle toplanan veriler, 7 Ekim 2023 ile 30 Nisan 2025 tarihleri arasında *Cumhuriyet*, *Milliyet*, *Sabah* ve *Sözcü* gazetelerinde yayımlanan, “Gazze” başlıklı ve belirli anahtar kelimeleri içeren 100 haberden elde edilmiştir. Çalışmada, İsrail'in mekânsal stratejileri ile Gazze halkının bu stratejilere verdiği taktiksel tepkiler, içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Çalışma bu yöntemle şu sorulara cevap aramaktadır: İsrail,

⁵ Dursun Yılmaz, “Türk Medyasında Hamas-İsrail Çatışması: Analiz ve Değerlendirme”, *TRT Akademi Dergisi* 9/20 (2024), 82-84.

⁶ Hülya Semiz Türkoğlu, “Sosyal Medyada Yanlış Bilinç İnşası: Gazze'ye Yönelik İsrail Saldırıların Dezenformasyon Boyutu”, *Marmara Sosyal Bilimler Dergisi* 21 (2024), 44.

⁷ Osman Ülker, “Sosyal Medyanın Sınırlarını Zorlamak: Gazze'nin Karnavalesk Temsili”, *Ombudsman Akademik* 2 (2024), 557.

⁸ İsrâa Alsharif, “Dijital Medyanın Toplumsal Hareketlilik Etkisi: Gazze Savaşı 2024 Örneği”, *Pearson Journal Of Social Sciences & Humanities* 8/30 (2024), 1966.

mekânla kurduğu ilişkileri hangi stratejiler aracılığıyla yansıtmaktadır? Gazze halkı, çatışma sürecinde toprakla ilişkisini nasıl deneyimlemektedir? Bu makalede, Gazze'nin sadece coğrafi bir alan değil; aynı zamanda kimliğe ve direnişe dair anlamlar taşıyan bir mekân olarak ele alındığı bir anlatı örüntüsü ortaya konulmaktadır. İsrail'in kontrol stratejileriyle Gazzelilerin “göçebe” varoluşa zorlanan yaşamları arasındaki ilişki, haber söylemleri üzerinden yorumlanmaktadır.

Araştırma dört ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, “yurtsuzlaştırma” kavramı kuramsal düzlemde tartışılmış, ardından araştırmanın yöntemi açıklanmıştır. Üçüncü bölümde, bulgular “mekân”, “teknik” ve “beden” temaları çerçevesinde sunulmuştur. Son bölümde ise elde edilen bulgular, Deleuze'ün “kontrol toplumu”, “göçebe” ve “yurtsuzlaştırma” kavramları çerçevesinde tartışma kısmında değerlendirilmiştir.

1. Kavramsal Çerçeve: “Kontrol Toplumu”, “Yurtsuzlaştırma”, “Göçebe”

Deleuze ve Guattari, “kontrol toplumunu”, modern iktidarın yalnızca disiplin kurumlarıyla değil, aynı zamanda gözetim, denetim ve akışın denetimi yoluyla işlediği yapı olarak açıklar.⁹ Bu çerçevede iktidar, bireyleri bir ağ içinde tutmak için modüle edilmiş sürekli değişen ve esnek biçimlerde hareketlerini ölçmek ve belirli rotalar tayin etmek suretiyle mekânı şeritlendirmekte (*striated space*) ve denetleyici bir kontrol mekânı oluşturmaktadır.¹⁰ Deleuze ve Guattari'nin *Bin Yayla* eserinde detaylandığı şeritli uzam kavramı, iktidarın mekânı sabitleme ve kodlama yoluyla kontrol ettiğini ifade etmektedir. Bu strateji yönlendirici ve dışlayıcı kontrol mekânını oluşturmaktadır.¹¹ Örneğin sınır bölgelerinde inşa edilen duvarlar, Gazze'deki hareketliliği yönetmeye yönelik mekânsal araçlar olarak işlev görür.¹² Bu tür yapılar, yalnızca geçişleri düzenlemekle kalmaz; insanları özne olmaksızın çıkararak bedenler hâline getirir, bu bedenlerin mekânsal davranışlarını şekillendirir, yavaşlatır ve kısıtlayarak denetimin sürekliliğini sağlar.¹³ Bu bağlamda, mekân ve yol üzerindeki inşaların yaşamı ve hareketliliği düzenleme, sınırlama ve denetim pratikleri, sınırlar içindeki ve dışındakilerin akışlarının kontrol edilmesini sağlayarak “kontrol toplumu”nun” işleyişini ortaya çıkarmaktadır. Çalışmanın kavramsal çerçevesi bu “kontrol toplumu” dayanmakta ve uygulamalarla ortaya çıkan “yurtsuzlaştırma” sürecini ve buna karşı gelen “göçebe” direnişini açıklamaktır. Bu çalışmada değerlendirilen İsrail'in Gazze üzerindeki egemenlik stratejilerinde abluka altına alma, sınır geçişlerini kısıtlama, temel ihtiyaçlara erişimi engelleme ve altyapıyı hedef alma kontrol pratikleri olarak örneklendirilmiştir. Böylece mekân üzerinde birtakım sınırlamalarla belli kalıpların oluşturulmasından farklı olarak kontroller yoluyla bir andan diğerine sürekli değişen modüle edilmiş bir yapıdan söz

⁹ Gilles Deleuze - Felix Guattari, *A Thousand Plateaus: Capitalism and Schizophrenia*, çev. Brian Massumi (London: University of Minnesota, 2005), 204, 385, 502.

¹⁰ Gilles Deleuze, *Negotiations*, çev. Martin Joughin (New York: Columbia University Press, 1995), 174.

¹¹ Gilles Deleuze, *Negotiations*, trans. Martin Joughin, (New York: Columbia University Press, 1995), 174.

¹² Deleuze - Guattari, *A Thousand Plateaus: Capitalism and Schizophrenia*, 386.

¹³ Michel Foucault, *Discipline and Punish: The Birth of the Prison*, çev. Alan Sheridan (New York: Vintage Books, 1995), 141.

edilmiştir.¹⁴

Deleuze ve Guattari'ye göre, "yurtsuzlaştırma" bir toplumsal yapının ya da topluluğun, üzerinde yer aldığı toprakla ve o toprağa özgü örgütlenme biçimiyle olan bağlarının çözülmesi ya da bu örgütlenmenin yok edilmesi sürecidir. Bu kavram yalnızca bir topluluğun fiziksel mekândan kopuşunu değil, aynı zamanda o mekâna ilişkin hafıza, aidiyet ve kimlik unsurlarının silinmesini de içermektedir. Diğer bir ifadeyle "yurtsuzlaştırma", insanların hem coğrafi hem de kültürel düzeyde yerinden edilmesini ve yerleşik kodlardan arındırılmasını ifade etmektedir. Bu süreçle birlikte düşünme biçimi de sabit, merkezli ve hiyerarşik bakış açılarından uzaklaşır; düşünce artık belirli bir kalıba veya merkeze sabitlenemez, aksine sürekli bir hareket ve dönüşüm içinde var olur. Bu süreçte kontrol mekanizmalarının¹⁵ bireyleri sayılara indirgeyerek denetimi sürdürme çabalarına rağmen, "yurtsuzlaştırma" süreci, iktidarın öngöremediği ve kodlayamadığı göçebeleşme biçimlerinin ortaya çıkmasına engel olamaz.¹⁶ Bu bağlamda, "yurtsuzlaştırma" "göçebe" kavramını zorunlu olarak gündeme getirmektedir.

"Göçebe" kök hâlinde bulunmakla birlikte hiçbir zaman kök salıp dallanıp budaklanmayı hedeflemeyen, yatay düzlemde yayılımıyla iktidar konumlarından sakınan olarak açıklanmaktadır.¹⁷ Bu da toplumsal ya da bireysel anlamda mevcut sınırların aşılması ve yeni ilişkilenebilecek biçimlerinin ortaya çıkmasıyla sonuçlanır. Göçebe bu tanımda sabitlikten ziyade her şeyi oluş ilişkileri içinde yaşayandır.¹⁸ Göçebe, Deleuze'ün düşüncesinde yalnızca hareket eden bir varlık değil; sabit yapılar, sınırlayıcı iktidar biçimleri ve yerleşik paradigmlar karşısında akışkanlığı ve merkezsizliği temsil edendir. Başka bir ifadeyle göçebe, iktidarın kodlayamadığı, sürekli dönüşüm hâlindeki öznel biçimdir. Aynı zamanda göçebe sabitlenmiş iktidar yapılarına hareket ederek direnenidir. Hem belli kalıplardan kaçmak hem de aynı yerde kalmak isteyenler bundan sonra göçebeleşecektir. Bu kaçış tek başına yurtsuzluk olarak anlaşılmayıp kaçıştan tekrar geriye dönülebilen aygıtlarla doludur. Deleuze'ün söylediği anlamda gerçek göçebe, bir yerden başka yere hareket eden değil hareketle birlikte bulunduğu yerde direnebilen ve kimliğini koruyabilen öznedir.¹⁹ Aslında göçebe, yurtsuzlaşma sürecinde çözülmüş bileşenleri yeniden bir araya getirerek "yurt edinme" adı verilen yeni bir toplumsal ve mekânsal örgütlenme biçimi oluşturma çabasına sahip kişidir.²⁰ Bir mekâna sahip olmasa da insanların mekânsal aidiyetini direnişle koruduğunu ileri sürmektedirler ki bu noktada göçebe, sadece bir mağduriyet değil; aynı zamanda politik bir varoluş biçimi ve direnç stratejisi olarak anlaşılabilir. Araştırma, yurtsuzlaştırma sürecini ve göçebe toplumunu Deleuze ve Guattari'nin göçebeyi mekânsal,

¹⁴ Gilles Deleuze, "Post-scriptum sur les societes de controle", *L'autre Journal* 1 (1990), 241.

¹⁵ Deleuze, *Negotiations*, 176.

¹⁶ Deleuze, *Negotiations*, 174.

¹⁷ H. J. Van Houtum, "Deterritorialization", *Encyclopedia of Political Theory*, ed. Mark Bevir, (Los Angeles: Sage, 2010), 1/377.

¹⁸ Deleuze-Guattari, *A Thousand Plateaus*, 21, 379.

¹⁹ Deleuze-Guattari, *A Thousand Plateaus*, 381.

²⁰ H. J. Van Houtum, "Deterritorialization", *Encyclopedia of Political Theory*, ed. Mark Bevir (Los Angeles: Sage, 2010), 1/377.

teknik ve duyu/beden olmak üzere üç yönünden söz ettiği şekilde ele almaktadır.²¹

Bu çalışma, mekânın politik olarak nasıl temsil edildiğini ve bu temsilin Gazze özelinde toplumsal hareketlilik ve “yurtsuzlaştırma” süreçlerini nasıl biçimlendirdiğini incelemektedir. Araştırmada Deleuze'ün “göçebe”, “kontrol toplumu” ve “yurtsuzlaştırma” kavramları, Gazze halkının mekânla kurduğu ilişkinin ve politik öznellik biçiminin anlaşılmasında temel kuramsal araçlar olarak kullanılmıştır. Mekânın yalnızca fiziki bir alan değil, aynı zamanda kimlik, aidiyet ve güç ilişkileriyle şekillenen politik bir olgu olarak kabul edilmektedir.²² Bu bağlamda araştırma, Gazze'nin medya haberlerindeki temsili üzerinden, İsrail'in mekânı denetim altına alma girişimlerinin Gazze halkının politik varlığını zayıflatma amacı taşıdığını; buna karşılık, “göçebe” bir varoluş biçimi geliştiren Gazze halkının ise bu duruma direnç stratejileriyle karşılık verdiğini öne sürmektedir. Sonuç olarak, Gazze hem bir coğrafya hem de kimlik ve direnişin mekânı olarak ele alan bu çalışma mekân ve politika ilişkisine dair tartışmalara katkı sunması beklenmektedir.

Bu değerlendirme doğrudan göç ya da göçmenle ilgili değil, göçmenin ortaya çıkışını belirleyen toplumsal ve mekânsal koşulları açıklamaya yöneliktir. Toplumun hem hareketlilik hem de mekâna dayalı olarak tanımlanması üzerinden, mekânın politik yapısı ile bunun aidiyet ve kimlik üzerindeki etkisi ele alınmaktadır. Politik mekânın nasıl yayıldığı ve aidiyet ve kimlik üzerindeki etkisi ele alınmaktadır. Sonuç olarak, bu makalede “göçebe” kavramı çerçevesinde, mekân üzerindeki politik gücün aidiyet ve kimlik gibi unsurlarla ilişkisi ortaya konmakta; ayrıca “göçebeliğin”, mekânla bağlantılı bir kaçış ve direniş biçimi olarak politik gücün sınırlarını nasıl sorguladığı tartışılmaktadır.

Bu kavramsal çerçeve, Gazze-İsrail çatışmasının medya haberlerinde mekânsal olarak nasıl temsil edildiğini çözümlemek amacıyla kullanılmaktadır. Özellikle “yurtsuzlaştırma” ve “göçebe” kavramları üzerinden, haber içeriklerinin politik ve mekânsal stratejiler doğrultusunda nasıl şekillendiği analiz edilmiştir. Bu yönüyle çalışma, mekân ve politika ilişkisine dayalı eleştirel haber çözümlemelerine kuramsal bir zemin sunmayı amaçlamaktadır. Mevcut literatürden farklı olarak bu araştırma Gazze ve İsrail çatışmasında mekâna ilişkin iki tarafın algılarının ve bu algıların askeri, politik ve toplumsal etkilerinin anlaşılmasına odaklanmaktadır. Temel olarak makale, mekân ve politika ilişkisinin yayılma ve kimlik üzerindeki etkisi çerçevesinde “göçebe” siyasetin olanaklarını tartışmakta ve Gazze ile İsrail tarafları açısından mekânsal düzlemde yayılma ile direniş odaklarını incelemektedir. Bu doğrultuda araştırma Deleuze'ün “göçebe” imgesi ışığında 7 Ekim'de başlayan çatışmanın mekâna ilişkin algılarını ve yansımalarını değerlendirmektedir.

2. Metodoloji

Bu makale, 7 Ekim 2023'te başlayan İsrail-Gazze savaşının mekânsal etkilerini, Deleuze'ün “yurtsuzlaştırma” ve “göçebe” kavramları bağlamında incelemektedir. Çalışmada, nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir. Nitel araştırmalar, sosyal olguları anlamak için

²¹ Deleuze-Guattari, *A Thousand Plateaus*, 380.

²² Deleuze - Guattari, *A Thousand Plateaus: Capitalism and Schizophrenia*, 32.

bireylerin deneyimlere, bu deneyimlere anlamlara ve içinde bulundukları bağlama derinlemesine analiz etmeye odaklanmaktadır.²³ Bu bağlamda, araştırmanın verileri fenomenoloji deseni doğrultusunda toplanmış, analiz edilmiş ve raporlanmıştır. Fenomenolojik yaklaşım, bireylerin bir olayı veya kavramı nasıl algıladıkları, deneyimledikleri ve bu deneyimlere nasıl anlam verdikleri üzerine yoğunlaşmaktadır. Genellikle bu yaklaşım, bilinen fakat derinlemesine kavranamayan olgulara odaklanarak, yaşantıların anlam boyutunu açığa çıkarmayı amaçlar.²⁴ Bu yaklaşım, incelenen durumu yalnızca yüzeysel düzeyde değil; aynı zamanda arka planındaki koşullar ve bağlamsal etkilerle birlikte anlamaya olanak tanımaktadır. Bu çalışmada, İsrail-Gazze savaşı belirli bir zaman ve coğrafi bağlamda ele alınmış; savaşın yol açtığı mekânsal dönüşümler ve insan-mekân ilişkileri derinlemesine analiz edilmiştir. Bu çerçevede araştırma, bir taraftan savaşın mekânsal ve kimliksel etkilerini deneyimsel boyutunu (duygusal, psikolojik ve algısal yönler) anlamayı; diğer yandan ise bu deneyimlerin, belirli bir bağlamda (İsrail-Gazze savaşı) ve belirli bir olguyla (mekânsal dönüşümler) nasıl şekillendiğini bütüncül bir bakış açısıyla ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Nitel araştırmalarda veri kaynağının seçimi, araştırma konusu ile doğrudan ilişkilidir. Bu çalışmada olduğu gibi, saha araştırmasının zor veya tehlikeli olduğu kriz dönemlerinde doküman incelemesi, etkili bir yöntem olarak öne çıkmaktadır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ya da durumlara ilişkin bilgi içeren yazılı materyallerin sistematik biçimde analizini kapsayan bir nitel veri toplama tekniğidir.²⁵ Bu çalışmada, ideolojik konumları dikkate alınarak *Cumhuriyet*, *Milliyet*, *Sabah* ve *Sözcü* gazeteleri doküman kaynağı olarak seçilmiştir. Bu örneklem tercihi sayesinde, farklı sosyal grupların, kurumların ve bireylerin olaylara ilişkin tutum, algı ve tepkileri analiz edilerek çok sesli bir bakış açısı elde edilmiştir. Her ne kadar bu gazeteler farklı ideolojik eğilimlere sahip olsa da Filistin meselesine dair ortak bir söylemin geliştiği gözlemlenmiştir. Gazetelerin doküman kaynağı olarak tercih edilmesinde; zaman ve mekân sınırlaması gerektirmemesi, daha az maliyetli olması, kamuya açık veri niteliği taşıması ve kolay erişilebilirliği gibi pratik avantajlar etkili olmuştur.²⁶

Bununla birlikte, diğer doküman incelemelerinde olduğu gibi bu çalışmada da gazete haberlerinin veri kaynağı olarak kullanılması, araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliği açısından bazı sınırlılıklar barındırmaktadır. Haberlerin hazırlanış sürecine araştırmacının doğrudan tanıklık etmemesi, sunulan bilgilerin doğruluğunu kesin olarak teyit edememesine yol açabilir. Ayrıca, haberlerde abartı, yönlendirme, hatalı veya kurgusal içerikler bulunabilmektedir. Haberler aracılığıyla kişilerin duygu durumlarına, bağlamsal koşullara ya da olayın geçtiği ortama dair doğrudan bilgi edinmek de mümkün değildir. Öte yandan, haberlerin sınırlı sayıda olması ya da seçimin araştırmacının tercihinine bağlı kalması, veri

²³ John W. Creswell, *Nitel Araştırma Yöntemleri*, çev. Selçuk Beşir Demir - Mesut Bütün (Ankara: Siyasal Kitabevi, 2023), 45.

²⁴ Ali Yıldırım - Hasan Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (Ankara: Seçkin, 2011), 72.

²⁵ Yıldırım - Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 189-190.

²⁶ Bilgen Kırıl, "Nitel bir veri Analizi yöntemi olarak doküman analizi", *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 8/15 (2020), 178-179.

setinin temsiliyetini kısıtlayabilmektedir.²⁷ Bu sınırlılıkları aşmak amacıyla, araştırmada iki farklı ideolojik yönelimi (örneğin seküler-muhafazakâr veya sağ-sol gibi) temsil eden gazeteler özellikle seçilmiştir. Böylece hem içerik çeşitliliği hem de karşılaştırmalı analiz olanağı sağlanmıştır.

Veri toplarken “amaçlı örnekleme” yöntemi uygulanmıştır. Bu yöntemde, araştırma amacı doğrultusunda en uygun ve bilgi değeri yüksek haberler, önceden belirlenen ölçütlerle göre seçilmiştir. Böylece öznel tercihlerden kaçınılmış ve sistematik bir örneklem oluşturulmuştur.²⁸ Bu çerçevede, 7 Ekim 2023 ile 30 Nisan 2025 tarihleri arasında *Cumhuriyet*, *Milliyet*, *Sabah* ve *Sözcü* gazetelerinde yayımlanan, başlığında “Gazze” geçen haberler incelenmiştir. Bu haberler arasından, dört tematik kategoriye giren toplam 100 haber seçilmiştir: Mekâna ilişkin (ev, hastane, okul, çadır, cami, kilise, üniversite, sınır, kapı, koridor gibi); bedene ilişkin (gıda, su, insani yardım gibi); iletişim ve ulaşım teknolojileri hakkında (elektrik, internet, dezenformasyon ve altyapı gibi); ve zorunlu yer değiştirmeyle (sürgün, tahliye, abluka ve göç gibi) ilgili kavramları barındıran haberler. Toplanan haber içerikleri, gazetelere göre ayrı dosyalar hâlinde sınıflandırılmış ve analiz süreci bu dosyalar üzerinden yürütülmüştür. Kodlama işlemi, herhangi bir yazılım kullanılmaksızın manuel olarak gerçekleştirilmiştir.

Çalışma verileri içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. İçerik analizi, veride tekrar eden tema ve kavramlara odaklanarak, bu verilerin sistematik ve derinlemesine yorumlanmasını sağlayan bir nitel analiz tekniğidir. Temel amacı verileri betimlemek ve içerik içerisinde saklı olabilecek anlam katmanlarını ortaya çıkarmak olan bu yöntem, verilerin hazırlanması ve kodlaması, temaların oluşturulması, düzenlenmesi ve yorumlanması ile bulguların raporlanması gibi aşamalardan oluşur.²⁹ Bu çerçevede araştırmada, tümevarımcı bir yaklaşımla öncelikle tüm veriler dikkatlice ve defaten okunmuş, olası kodlara dair notlar alınmıştır.³⁰ Kodlama sürecinde “kontrol toplumu”, “yurtsuzlaştırma” ve “göçebe” gibi önceden belirlenmiş kuramsal kavramlar temel alınmıştır. Bununla birlikte, tümdengelimsel bir yaklaşımla temalara uygun olacak şekilde alt kodlar oluşturulmuştur. Buna göre, koridor, sınır, duvar, tünel ve sivil altyapı gibi ifadeler toprak/mekân teması altında; yapay zekâ, silah, dezenformasyon, iletişimin engellenmesi gibi unsurlar “teknik teması altında” ve duygu, öz güven, korku, ölüm, açlık gibi kavramlar ise “beden” teması altında bir araya getirilmiştir.³¹ Bu alt temalar arasında ortaklıklar belirlenmiş ve “yurtsuzlaştırma” ile “göçebe” olmak üzere iki ana temada yeniden organize edilmiştir. Elde edilen bulgular, İsrail’in mekânla kurduğu ilişkiyi “yurtsuzlaştırma” ve “kontrol toplumu” temalarıyla açıklarken; Gazze halkının mekânla kurduğu ilişki “göçebe” teması çerçevesinde betimlenmiştir. Bu bölümde, analiz bulguları örnek haber alıntılar ve açıklamalarla desteklenmiş, böy-

²⁷ Yıldırım - Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 118.

²⁸ Yıldırım - Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 118.

²⁹ Deniz Alanka, “Nitel Bir Araştırma Yöntemi Olarak İçerik Analizi: Teorik Bir Çerçeve”, *Kronotop İletişim Dergisi* 1/1 (2024), 62-82.

³⁰ Yıldırım - Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 242.

³¹ Yıldırım - Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 242-249.

lece okuyucunun bağlamsal dinamikleri daha iyi kavrayabilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın bu çok katmanlı yöntemi sayesinde, hem savaşın gündelik yaşama, kimlik ve aidiyet algısına etkileri derinlemesine anlaşılmış hem de Gazze-İsrail savaşının medya temsilleri üzerinden her iki tarafın mekânla ilişkilerini nasıl inşa ettikleri ortaya konulmuştur.

3. Bulgular

Bu bölümde, içerik analizi sonucu haberlerden elde edilen bulgular üç ana tema üzerinden sunulmaktadır: Toprak/mekân, teknoloji ve kontrol, beden ve duygu. Bu temalar çerçevesinde, haberlerde yer alan ifadeler “göçebe”, “kontrol toplumu” ve “yurtsuzlaştırma” gibi teorik kavramlarla ilişkilendirilerek yorumlanmıştır. Bu bağlamda, her bir alt başlık altında, incelenen haberlerden alıntılara yer verilerek okuyucunun analiz sürecine doğrudan tanıklık etmesi hedeflenmektedir.

3.1. Toprak/Mekân

3.1.1. Yerinden Etme Yoluyla Kimliksizleştirme

Bu saldırılarla birlikte sivil halk zorla tahliye ediliyor ve bu durum, Gazze'deki insani krizi daha da derinleştiriyor. İsrail ordusu, Gazze Şeridi'ne başlattığı saldırıların ilk günlerinden bu yana, kara birliklerinin girdiği bölgelerde yaşayan sivillere tahliye uyarısı yapıyor.³²

Bu haber alıntısı, Gazze halkının zorla tahliyesinin hedeflendiğini ve bu sürecin nasıl işlediğini betimlemektedir. Tahliye sürecine ilişkin haberlerde en sık kullanılan ifadeler güneğe göç edilmesi,³³ şehir merkezinin,³⁴ evlerin³⁵ ve hastanelerin boşaltılması³⁶ yönündeki emir ifadeleridir. Bu ifadeler, şehir merkezi ve evlerin yanı sıra geçici barınma alanları olarak kullanılan hastanelerin dahi tahliye edilmek istendiğini ve insanların sığınabilecekleri herhangi bir yerin kalmadığını göstermektedir. Tahliyesi istenen mekânlar, Filistinlilerin uzun yıllardır yaşadığı, aidiyet hissettikleri yerleşim alanlarıdır. Dolayısıyla bu mekânlar, yalnızca fiziksel bir yaşam alanları değil, aynı zamanda tarihsel, kültürel ve duygusal bağların kurulduğu bir hafıza mekânlarıdır. Böylece tahliye talepleri, sadece Gazzelilerin fiziksel olarak yerlerinden ayrılmasını değil, aynı zamanda onların son sığınakları olan hastaneler aracılığıyla mekânla kurdukları bağların da koparılmasını amaçlamaktadır. Bu durum, yalnızca mekânsal sürekliliğin yitilmesiyle sınırlı kalmayıp bu sürekliliğin ve bağlılığın zayıflamasıyla kimliğin temellerinin sarsılmasına yol açmaktadır. Sonuç olarak, toprakla kurulan aidiyetin devamı mümkün olmamakta, yerinden edilen insanların kimlikleri sayısal verilere indirgenerek görünmezleştirilmektedir.

³² Milliyet, “İsrail saldırılar ve zorla tahliyelerle Gazze’de işgali genişletiyor” (06 Nisan 2025).

³³ Cumhuriyet, “Gazze Göçüyor” (14 Ekim 2023), 1.

³⁴ Sözcü, “İsrail ordusundan Gazze Şeridi için yeni tahliye talimatı” (07 Ağustos 2024).

³⁵ Milliyet, “İsrail saldırılar ve zorla tahliyelerle Gazze’de işgali genişletiyor” (06 Nisan 2025).

³⁶ Sözcü, “İsrail’den skandal talep: Şifa Hastanesi’ni boşaltın” (21 Mart 2024).

Gazze Şeridi'nin orta kesimindeki Deyr el-Belah bölgesinde de sivilere ait evlerin yanı sıra yollar ve boş alanların dahi havadan bombalandığı saldırılarla eş zamanlı olarak İsrail ordusuna ait araçlar kentin doğusunda ilerlemeye çalıştı.³⁷

Yukarıdaki haber alıntısı, barınma alanlarının yanı sıra yolların ve boş alanların da yıkılarak insanların göçe zorlandığını ortaya koymaktadır. Bu durum, toprağın herhangi bir parçasının güvenli olmadığını gösterirken, halkın yaşam hakkı, hareket özgürlüğü ve kamusal varlık gibi temel haklarının askıya alındığına işaret etmektedir. Toprağın yalnızca bir yaşam alanı değil, aynı zamanda toplumsal varoluşun mekânı olduğu düşünüldüğünde, bu yıkımlarla birlikte halkın fiziksel mekânlarının yanı sıra kültürel ve tarihsel varlıklarının da hedef haline geldiği anlaşılmaktadır. Başka bir deyişle, insanlar aidiyetlerini inşa ettikleri yerlerden kopararak yersiz ve köksüz bir duruma sürüklenmektedir. Dolayısıyla, yerinden edilme artık basit bir güvenlik önlemi olmaktan çıkmakta; daha kapsamlı bir kimlik ve varlık kaybını ifade eden bir sürece dönüşmektedir.

“Morag Koridoru” olarak isimlendirdiği, Refah ile Han Yunus’u birbirinden ayıran hattın “ikinci Philadelphia Koridoru” olduğunu belirten Netanyahu, “Bu gece Gazze Şeridi’nde vites yükselttik. İsrail ordusu toprakları ele geçiriyor, teröristleri vuruyor ve altyapıyı yok ediyor.” dedi.³⁸

Bu haber alıntısında bahsedilen koridorlar, bir taraftan coğrafi düzenlemeler içerirken, diğer taraftan altyapının sistematik olarak yok edilmesiyle halkın zorla yerinden edilmesini ve geri dönüş imkânının yıkımına işaret etmektedir. Bu koridorlar, hem bölgenin fiziksel olarak ayrılmasının bir göstergesi hem de hareket özgürlüğünü kısıtlayan ve kök saldıkları yerlerle bağlarını koparan bir baskı aracıdır. “Gazze Şeridi’ni parçalara ayırıyoruz” ifadesi, bölgenin yalnızca harita üzerinde değil, aynı zamanda siyasi, sosyal ve kültürel dokusunda da kalıcı bir bölünmeyi hedefleyen stratejik bir amacı ortaya koymaktadır. Böylece, toprakla kurulan aidiyetin parçalanmasına yol açmakta ve kimliksizleştirme politikasının mekânsal alandaki bir yansıması olarak yorumlanmaktadır.

İsrail Savunma Bakanı, ordudan Gazze’de yaşayanların ‘gönüllü ayrılışına’ olanak tanıyacak bir plan hazırlamasını istedi. İsrail medyası, kararın, Başkan Trump’ın Gazze’yi ABD’nin kontrolüne alma ve buradaki Filistinlileri başka yerlere yerleştirme planının ardından geldiğini bildirdi. İsrail Savunma Bakanı İsrail Katz, Gazze sakinlerinin göç etmelerine izin verilmesi gerektiğini söyledi. Katz’ın planının, kara sınırları üzerinden çıkış seçeneklerini ve deniz ile hava yoluyla tahliye imkânlarını içereceği bildirildi.³⁹

³⁷ Sabah, “Siyonist İsrail’in vurduğu Cibaliya Mülteci Kampı’ndan göç başladı” (12 Mayıs 2024).

³⁸ Milliyet, “Netanyahu’dan ‘Gazze’de katliama devam edeceğiz’ mesajı” (02 Nisan 2025).

³⁹ Sözcü, “İsrail ordusu, Gazzelilerin tecriti için hazırlıklara başladı” (06 Şubat 2025).

İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu, İsrail'in "Gazze halkının diledikleri yere gitme özgürlüğünü sağladığını" söyledi.⁴⁰

Yukarıdaki haber alıntılarında, başlangıçta insanlardan güvenlik gerekçesiyle bulundukları bölgeleri tahliye etmeleri istenirken, zamanla bu talebin "gönüllü ayrılış" söylemiyle yeniden çerçevesi değiştirilmiştir. Söz konusu söylem, aslında zorunlu yerinden edilme pratiğini "gönüllülük" perdesi altında meşrulaştırma çabası olarak değerlendirilebilir. Bu durum, çatışma sürecinde bir dönüm noktasına işaret etmekte; İsrail'in doğrudan baskı uygulamak yerine bireylerin hareketlerini ve yaşamlarını dolaylı yollarla düzenlemeye ve yönlendirmeye başladığını göstermektedir.

Buna göre, yerinden edilenler sistem açısından yönetilen özneler değil, yerinden edilme sonrası göz ardı edilebilecek bedenler hâline geldiğini göstermektedir. Ayrıca, Gazze halkına yönelik "diledikleri yere gitme özgürlüğü" ifadesi, yüzeyde bir özgürlük vadi gibi görünse de aslında onların toprakla kurdukları kimlik ve aidiyet bağlarını yok sayan; onları yersiz ve yurtsuz bırakmayı hedefleyen stratejik bir söylem olarak değerlendirilebilir. Dolayısıyla "gönüllü ayrılış" söylemi, yerinden edilen halkın mekâna bağlı kolektif kimliklerine yönelik bir müdahale biçimi olarak görülmelidir. Ayrıca Filistin halkının başka bölgelere yerleştirilmesine dair planlardan söz edilmesi, ancak bu yerleşimlerin geçici mi yoksa kalıcı mı olduğunun belirtilmemesi, insanların toprakla kurdukları tarihsel ve kimliksel bağların yok sayıldığına işaret etmektedir.

İsrail'in saldırılarını sürdürdüğü Gazze'de Filistinlileri zorla yerinden etmesinin devam ettiğini aktaran BM (UNRWA) Genel Komiseri Philippe Lazzarini, [...] "Refah'taki insanları nereye olursa olsun kaçmaya zorladığını vurguladı. Güvenli bölge (olduğu) iddiası yanlış ve yanıltıcıdır. Gazze'de hiçbir yer güvenli değil." ifadelerine yer verdi.⁴¹

Bu alıntı ise BM'nin dahi Gazze'de güvenli bir yer olmadığını ve insanların zorunlu göç etmek durumunda kaldığını belirtmektedir. Burada güvenlik gerekçesiyle gerçekleştirilen tahliyeler yoluyla bir bakıma toprağın yeniden dağıtımına gidildiği söylenebilir. Sürekli olarak yer değiştirmeye zorlanan siviller, toprağı artık kalıcı bir yerleşim zemini olarak değil; geçici yönlendirmelere tabi bir hareket alanı olarak deneyimlemektedir. Dolayısıyla, yerleşim alanlarının politik stratejilere bağlı olarak yönlendirilmesi, toprağın artık sabitlenmiş bir zemin olmaktan çıkarak yeniden kodlanan ve çözümlenen bir alana dönüşmesine neden olmaktadır. Nitekim Gazze'de kalıcı yerleşim alanlarını yitiren insanların, çadırlar, geçici barınaklar ve molozlar arasında yaşam kurmak zorunda kalmaları bu durumu somut biçimde örneklemektedir. Bu süreçte yerleşik değil, hareketli bir varoluş biçimine zorlanan insanlar, toprağı sahiplenmekten ziyade onunla birlikte akan ve yeni bir oluş biçimi tecrübe eden "göçebe" özneye dönüşmektedir.

⁴⁰ Milliyet, "İsrail, Gazze'de yüz binlerce insanı giderek küçülen bir baloncuğun içine sıkıştırıyor, 'taktiğin amacını' CNN yazdı" (13 Nisan 2025).

⁴¹ Sabah, "BM'den Gazze açıklaması: Güvenli bölge olduğu iddiası yanlıştır" (12 Mayıs 2024).

3.1.2. “Göçebenin” Oluşumu

BM İnsan Hakları Ofisi, ‘iç göçmenlere ait çadırlar ve konutlara yönelik yaklaşık 224 İsrail saldırısı’ gerçekleştiğini ve bu saldırıların barınma imkânlarını azalttığını belirtti.⁴²

İsrail Savunma Bakanı Yoav Galant’ın Gazze Şeridi’ne düzenlenen saldırıların sona ermesinin ardından bölgenin yönetimine ilişkin planın uluslararası gözetim altında Filistin yönetimine bağlı yerel isimlerin silahlandırılmasını içerdiği öne sürüldü. Bu silahların ‘Hamas’ın eline geçmesini’ önlemek için İsrail tarafından elektronik olarak izlenmesinin amaçlandığı kaydedildi.⁴³

Netanyahu, bombardıman bittikten sonra da Gazze Şeridi’nin güvenliğini sağlamak için bölgede kalacakları mesajını verdi.⁴⁴

İsrail Ulusal Güvenlik Bakanı Itamar Ben-Gvir, “Mümkünse Gazze’de yaşamak istiyorum.” diye konuştu.⁴⁵

Bu haber alıntılarında, halkın barınma imkânlarının giderek azaldığı ve elektronik izleme sistemlerinin, askerî denetimin ötesine geçerek daha kapsamlı bir kontrol mekanizmasına işaret ettiği görülmektedir. Bu tür söylem ve politikalar neticesinde Gazzeliler, toprağa sahip olmayan; yerinden edilip yeniden yerleşmelerine olanak tanınmayan özneler olarak konumlandırılmaktadır. Bu durum, yukarıda da vurgulandığı üzere, gönüllü bir hareketlilikten ziyade, zorunlu yerinden edilmenin ve köksüzleştirme yoluyla mekânsal aidiyetin ve sürekliliğin sistematik biçimde parçalanmasının bir yansımasıdır.⁴⁶ Bu çerçevede insanlar yalnızca fiziksel olarak hareket hâlinde değil; aynı zamanda yerinden edilme pratikleri aracılığıyla yönsüzleştirilmekte, mekânsal, toplumsal ve politik aidiyetlerinden mahrum bırakılmış özneler hâline getirilmektedir.

Bununla birlikte, Gazze’nin bütünüyle kontrol altına alınmasından ve burada yaşamdan söz edilmesi, savaş sonrasına dair bir izlenim oluşturmaktadır. Yerel halkın yerinden edilerek mekânla kurduğu bağın koparılmasının ardından bir yandan toprak üzerindeki fiziksel denetimden diğer yandan ise kurulacak yeni yerleşimin yalnızca silahlı güçlerle değil, aynı zamanda gözetim mekanizmaları aracılığıyla toplumun izlenmesi ve denetlenmesi biçiminde inşa edileceği anlaşılmaktadır. Bu durum, “göçebe” hâle getirilen bireylerin toprakla olan bağlarını yeniden kurma yönündeki umutlarının da dolaylı biçimde bastırıldığını göstermekte; yerleşme imkânının denetimle sınırlandırılacağına işaret etmektedir.

⁴² Milliyet, “İsrail, Gazze’de yüz binlerce insanı giderek küçülen bir baloncuğun içine sıkıştırıyor, ‘taktiğin amacını’ CNN yazdı” (13 Nisan 2025).

⁴³ Sözcü, “İsrail’de kriz çıkmıştı: İşte savunma bakanının Gazze saldırıları sonrası planı” (17 Mayıs 2024).

⁴⁴ Cumhuriyet, “Süresiz işgal itirafı” (08 Kasım 2023), 1.

⁴⁵ Sabah, “İsrail Ulusal Güvenlik Bakanı Ben-Gvir: “Mümkünse Gazze’de yaşamak istiyorum”” (21 Mayıs 2024).

⁴⁶ Deleuze-Guattari, *A Thousand Plateaus*, 386.

ABD Başkanı Donald Trump, Gazze sakinlerinin Mısır ve Ürdün'e yerleştirilmesi önerisini yineledi.⁴⁷

Ürdün Dışişleri Bakanı Ayman Safadi, Ürdün'ün Filistinlilerin Gazze'den yerinden edilmesine kesinlikle karşı olduğunu yineledi. Mısır Dışişleri Bakanlığı da benzer bir açıklama yaparak, bu tür bir planın 'kısa vadeli ya da uzun vadeli' olmasına bakılmaksızın kabul edilemez olduğunu ifade etti.⁴⁸

Gazze halkı 'Biz Trump'ın mülkü değiliz. Biz bu toprakların sahibiyiz.' dedi.⁴⁹

Bu alıntılar, Gazze halkının zorunlu olarak başka bölgelere göç ettirilmesine yönelik ifadeler içermektedir. Yaşanan sürecin yalnızca fiziksel bir yer değiştirme değil, aynı zamanda politik, kültürel ve ontolojik bir kopuş anlamına geldiği düşünüldüğünde, halkın aidiyet duymadığı bir yere gönderilmesi, onların kimliklerini toprakla birlikte yitiren "göçebe" özneler hâline getirilmek istendiğini göstermektedir. Bu durum, Gazzelilerin iradesini yok sayan, onları bir nesne gibi bir yerden alıp başka bir yere yerleştiren bir politika örneğidir. Bedenleri taşınabilir varlıklar olarak görmek, bu bireylerin toprakla kurdukları bağları ve kimliklerini görmezden gelmektir. Bununla birlikte, Gazze Şeridi'nde yaşayan halkın başka ülkelere yerleştirilmesine dair söylemler, toprağın yalnızca coğrafi değil, aynı zamanda politik bir anlam taşıdığını; "göçebenin" ise mevcut yapının dışında konumlandırıldığını ortaya koymaktadır. Bu tür söylemler, mekâna dair sahiplik ve aidiyet ilişkilerinin politik müdahaleler yoluyla yeniden inşa edildiğini ve mekânın anlamının iktidar ilişkileri çerçevesinde dönüştürüldüğünü göstermektedir.

Bununla birlikte, "göçebe" ile mekân arasındaki ilişkinin yeni biçimlerde kurulmaya açık olduğu da vurgulanmalıdır. Zira hiçbir kodlama tamamlanmış değildir; her kod çözülmeye ve yeniden oluşa açıktır.⁵⁰ Nitekim, başka ülkelere yerleştirme önerilerine karşı çıkan Gazze halkının "Biz bu toprakların sahibiyiz" ifadesi, bu potansiyelin bir örneğini sunmaktadır. Bu söylemde, toprakla kurulan aidiyetin izlerini görmek mümkündür. Aynı zamanda bu ifade, göç süreciyle ortaya çıkan dayatmalara karşı bir direniş biçimi olarak da değerlendirilebilir. Bu durumda "göçebe" özne, sadece yerinden edilen bir figür değil, aynı zamanda mevcut düzenin dışında yeni ilişkisellik biçimleri kurabilen, hareket hâlinde bir varlıktır.

Bir ateşkese varılmasıyla, zorla yerlerinden edilen yüzbinlerce Filistinli, sahil şeridinden kuzey Gazze'ye dönebilmek için uzun kuyruklar oluşturdu.⁵¹

Buradaki haber alıntıları, kimliğin yalnızca bireysel değil, aynı zamanda mekânsal bir bağlanma biçimi olduğunu ortaya koymaktadır. Bu noktada evlerine geri dönebilmek için yollara dökülen insanların tutumu, bir mekâna yönelik yalnızca fiziksel değil, varoluşsal bir

⁴⁷ Sözcü, "Trump, 'hayır' dinlemiyor: Ürdün ve Mısır'a 'Gazzelileri alın' çağrısında ısrarcı" (28 Ocak 2025).

⁴⁸ Sözcü, "Trump 'Gazze'den göç' teklifine Ürdün ve Mısır'dan net cevap" (27 Ocak 2025).

⁴⁹ Sözcü, "Gazzeliler öfkeli: 'Biz Trump'ın mülkü değiliz'" (05 Şubat 2025).

⁵⁰ Deleuze - Guattari, *A Thousand Plateaus: Capitalism and Schizophrenia*, 386.

⁵¹ Sözcü, "Yüzbinlerce Filistinli, tarihinin en uzun eve dönüş kuyruğunu oluşturdu" (26 Ocak 2025).

talebin sessiz ama son derece güçlü bir biçimi olarak anlaşılabilir. Buna göre yeniden yerleşme arzusu da bu çerçevede değerlendirildiğinde sadece bir barınma ihtiyacını değil, aynı zamanda kimliğin ve aidiyetin mekânsal düzlemde yeniden inşasını temsil etmektedir. Bu deneyimi yaşayan “göçebe” özne, aidiyetini ilan etmeye çalışan bir varlığa dönüşmektedir. Bu çerçevede geri dönüş, yalnızca coğrafi bir hareket değil, aynı zamanda kimliksel ve duygusal bir iyileşme süreci olarak anlam kazanmaktadır. Başka bir ifadeyle Gazzelilerin başka ülkelere yerleştirilmesi önerisi onların kendi ‘oluş süreçlerini’ bastırmayı ve kimliksel sürekliliklerini koparmayı hedeflemektedir. Oysa Gazze halkı, “göçebelik” koşullarına rağmen, yerleşiklik iddiasını sürdürerek toprakla olan bağlarını yeniden kodlamakta ve kolektif kimliklerini politik bir söylem olarak yeniden ilan etmektedir.

Sonuç olarak, İsrail-Gazze arasındaki çatışmada sürecin insani, toplumsal ve mekânsal boyutlarıyla karmaşık olduğu, yerinden edilme ve geri dönüş haberlerinde görünmektedir. 7 Ekim’de başlayan çatışmalara dayalı olarak halk, Gazze Şeridi’nde kuzey ve güney arasında yer değiştirmelere dayalı bir hayatı yaşamaya başlamış ve “göçebe” hâle dönüşmüştür. Öte taraftan İsrail, önce Gazze yönetimini elinde bulunduran Hamas’a karşı saldırıda bulunacağını ifade ederken bu daha sonra bütün halka yönelik bir saldırıya dönüşmüştür. Söylemler de mekânsal ve toplumsal köklerinden kopması amacıyla Gazzelilerin tahliyesinden topluca sürgün edilmesine yönelmiştir. Buna göre mekânın politik ve ideolojik tartışma alanına dönüşmesinden söz edilebilir. Nitekim havadan, karadan ve denizden kontrol altında tutulan bir toplumun 7 Ekim’de gerçekleşen saldırısına karşı baskı altında tutabilecek bir karşılık verilebilecekken bütün bir kıyı şeridinin yıkılması dikkat çekicidir.

3.2. Teknik: Denetim-Yönlendirme

İsrail ordusu, güneyde Refah kentinin de tamamını işgal etti. Bu bölge, Gazze Şeridi ile Mısır arasındaki Philadelphia Koridoru’ndan, Gazze Şeridi’nin güneyindeki kentleri birbirinden ayırmak ve parçalara bölmek için oluşturduğu Morag Koridoru’na kadar uzanıyor. İsrail’in bu hamleyle, güney bölgelerini birbirinden izole etmeye ve iletişim yollarını kesmeye çalıştığı belirtiliyor. Birleşmiş Milletlerin (BM) Filistin topraklarındaki İnsani İşlerden Sorumlu Koordinasyon Ofisi (OCHA), sosyal medya platformu X’te yaptığı paylaşımda, “Gazze Şeridi’nin üçte ikisi İsrail’in tahliye emirlerine tabi ya da yasak bölge ilan edildi. Tüm geçişler iki aydır kapalı. İnsani yardım operasyonları sekteye uğramış durumda.” ifadesini kullandı.⁵²

Buradaki haber alıntıları, göç hareketlerinin denetimi ve yönlendirilmesi amacıyla mekân üzerinde “şeritler” oluşturmaya yönelik eylemler olarak görülebilir.⁵³ İsrail tarafından Gazze Şeridi’nde inşa edilen bu koridorlar, yalnızca fiziksel geçiş hatları değil, aynı zamanda mekânsal bütünlüğü parçalayan ve toplumsal yaşamı yeniden yapılandıran jeopolitik stratejilerin somutlaştığı yapılar olarak karşımıza çıkmaktadır. Söz konusu koridorlar,

⁵² Milliyet, “İsrail saldırılar ve zorla tahliyelerle Gazze’de işgali genişletiyor” (06 Nisan 2025).

⁵³ Deleuze, *Negotiations*, 176.

Gazze Şeridi'ni hem enlemesine hem de boylamasına keserek bölgenin iç mekânsal bütünlüğünü parçalamaktadır. Birinci coğrafi koridor Cibaliye, Beyt Hanun ve Beyt Lahiya beldelelerini birbirinden ayırmaktadır. İkinci koridor olan Netzarim, Gazze'yi doğrudan enlemesine kesmekte ve kuzey ile güney arasında bir sınır hattı oluşturmaktadır. Üçüncü koridor ise Han Yunus ile Refah kentlerini Gazze'nin orta ve kuzey bölgelerinden ayırmakta, bu ayrımı kalıcılaştıran bir sınır çizgisi işlevi görmektedir. Dördüncü koridor olan Philadelphia Koridoru ise Mısır ile Gazze arasında yer alan ve yaklaşık kırk yıldır varlığını sürdüren bir tampon bölge niteliğindedir. Bu hat, aynı zamanda İsrail'in doğrudan denetiminde olmayan tek giriş-çıkış noktası olan Refah Sınır Kapısı'nı da kapsamaktadır.

İsrail tarafından Gazze Şeridi'nde inşa edilen koridorlar, fiziksel geçiş alanları olması yanında aynı zamanda iktidarın denetim ve yönlendirme tekniklerini somutlaştıran yapılar olarak karşımızda bulunmaktadır. Nitekim bu koridorlar fiziksel yapılar olarak işlev görmekle kalmayıp aynı zamanda sivil yaşamı kısıtlayıcı sonuçlar doğuran bu “şeritler”, özellikle insani yardımın ulaşmasını engelleme, tahliye sürecini yönlendirme ve halkın hareket alanını daraltma gibi etkiler yaratmaktadır. Zira tahliye edilen siviller bu koridorlar aracılığıyla denetim hatlarının bir parçası hâline gelmekte, mekânsal olarak coğrafi ve toplumsal olarak izole kılınmaktadır. Özetle bu tür mekânsal düzenlemeler bir bakıma “kontrol toplumu” İsrail'in, mekân ve beden üzerinde uyguladığı fiziksel denetim tekniklerinin bir uzantısı olarak görülmektedir.

İsrail, binlerce Filistinliyi öldürdüğü Gazze Şeridi'nde sahili hedef aldı. Savaş gemileriyle hedef alınan sahilde yerinden edilmiş Filistinliler bulunuyordu. Saldırı sırasında yaşanan panik, bölgedeki sivillerin kamerasına yansdı.⁵⁴

Bu haber, mekânsal denetimin çok katmanlı ve çeşitli yüzlere sahip olduğunu; hem koridorlar aracılığıyla belirlenen alanlara sıkıştırma hem de yoğun saldırılar yoluyla zorunlu hareketliliğe sürüklenme biçiminde tezahür ettiğini göstermektedir. Bu bağlamda, sivillerin barınsız bırakılarak saldırılara açık ve güvenliksiz alanlara sıkıştırılması, doğrudan bir yönlendirme stratejisi olarak değerlendirilebilir. Bu strateji sayesinde bireylerin fiziksel hareketliliği, iktidar tarafından çizilen güzergâhlar doğrultusunda zorunlu biçimde şekillendirilmekte ve bireylerin eylem alanı daraltılmaktadır. Sonuçta mekânsal kontrol teknikleri ile birlikte Gazzeliler zorunlu hareket ve yönlendirme döngüsü içinde denetlenir hâle getirilmektedir.

İsrail'in Gazze'deki katliamına gelen tepkiler teknoloji dünyasında da etkisini gösteriyor. Son olarak Google'da çalışan bir mühendis şirketin İsraili yöneticisini protesto ederken bir grup mühendis de şirketin İsrail'le iş birliği projesini kınayan bir mektup yazdı... Mühendisin sözünü ettiği Nimbus Projesi İsrail ordusunun Filistinlileri gözlemleyip onlara zarar vermesine olanak tanıyabilecek teknolojinin satışını içeriyor. İsrail hükümetinin Google ve Amazon ile 2021 yılında imzalayacağını duyurduğu 1,2 milyar dolarlık bulut bilişim sözleşmesi olan Nimbus Projesi, yapay zekâ araçları da

⁵⁴ Sözcü, “İsrail, Gazze sahilini bombaladı” (25 Ağustos 2025).

dâhil olmak üzere ABD şirketlerinin bulut teknolojilerinin askeri amaçlarla kullanılmasına izin verecek.⁵⁵

Bu haber alıntısı, sabit bir mekândan yoksun bırakılan ve saldırılarla yönlendirilen “göçebenin”, teknik ve dijital araçlar yoluyla denetlenebilir bir veri alanına dönüştüğünü göstermektedir. Nimbus Projesi gibi yapay zekâ ve bulut teknolojileri, toprağın artık yalnızca fiziksel bir yer değil, aynı zamanda algoritmik düzlemde kodlanabilen, sınırlanabilen ve yönlendirilebilen bir alan olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda “göçebe” de izlenebilir, hesaplanabilir ve yönetilebilir bir veri öznesine indirgenerek kontrol nesnesi hâline getirilmektedir. Böylece, insanların hareketliliğini izlemek amacıyla kara parçası olan toprak, durağan bir zemin olmaktan çıkıp algoritmik düzlemde işlenen bir denetim alanına dönüşmektedir.

Özetle “kontrol toplumunda” toprak, işaretlenmiş ve tanımlanmış bir ağ alanı olup insanlar da veriler durumuna dönüşmektedir. Böylelikle “göçebenin” her hareketi izlenebilir hâle getirilmektedir. Bir anlamda “göçebenin” akışkan ve merkezsiz hareket biçimi burada teknik ile sabitlenmeye çalışılmaktadır. Tabi burada her bir sabitlemenin yeni bir kaçış çizgisi getirdiği unutulmamalıdır. Bu kapsamda Gazze halkı, teknik denetim karşısında tüneller, sahte hedefler ve beklenmedik yönelimler gibi kaçış stratejileri geliştirmektedir. Sonuç olarak, tekniğin “kontrol toplumunun” en işlevsel aygıtı görünmesi yanında “göçebe” özneye direniş için yeniden düzenleme alanı olması da mümkündür.

3.3. Beden/Duygu

3.3.1. Modülasyon

Sağlık çalışanları ve sivil savunma ekiplerinin Tel Hava Mahallesi’nde 14 Filistinlinin cesedini topladığını aktaran görgü tanıkları, cesetlerin bölgeden göç etmeye çalışırken İsrail ordusuna hedef olan Filistinli sivillere ait olduğunu söyledi.⁵⁶

Bu haber alıntıları ev⁵⁷, okul⁵⁸, hastane⁵⁹, kamp⁶⁰, halk pazarı⁶¹ ve geçici barınak⁶² gibi gündelik yaşam alanlarının sistemli biçimde hedef alındığını göstermektedir. Özellikle okul, hastane ve ibadethane gibi temel hizmetlerin verildiği mekânların saldırıya uğraması, yalnızca fiziksel yıkımı değil, mekâna bağlı kimlik ve aidiyet üretiminin de kesintiye uğramasını beraberinde getirmektedir. Böylece Gazze halkı, her saldırıyla birlikte mekâna ye-

⁵⁵ Sözcü, “Google çalışanlarından şirketlerine İsrail protestosu” (06 Mart 2024).

⁵⁶ Sabah, “Gazze kentindeki Tel Hava Mahallesi’nde 14 ceset bulundu” (04 Haziran 2024).

⁵⁷ Sabah, “Gazze kentindeki Tel Hava Mahallesi’nde 14 ceset bulundu” (04 Haziran 2024).

⁵⁸ Cumhuriyet, “Gazze’de her gün acı ve katliam” (13 Eylül 2024), 1.

⁵⁹ Sabah, “DSÖ’den Gazze açıklaması! Şifa ve El-Aksa’da 25 kişi yaşamını yitirdi” (01 Nisan 2024).

⁶⁰ Sözcü, “Gazze’de okula korkunç saldırı: Çocuklar dahil çok sayıda ölü var” (24 Ekim 2024).

⁶¹ Sabah, “İsrail ordusu Gazze’de halk pazarını vurdu, 8 Filistinli hayatını kaybetti” (11 Nisan 2024).

⁶² Sözcü, “İsrail çadırları vurdu, hastaneyi kuşattı: 20 kişi öldü” (18 Kasım 2024).

niden uyum sağlamaya zorlanmakta; bireysel ve toplumsal varlıklarını sürekli değişen koşullara göre yeniden tanımlamak durumunda kalmaktadır. Yerleşim yerlerinin tahrip edilmesiyle sadece fiziki mekânlar değil bedenler de hedef hâline gelmekte ve beden politik müdahalenin nesnesi olmaktadır. Fiziksel mekân kaybı, bedenlerin hareketliliğini mecbur kılmakta; onları sayısallaştırılabilir, izlenebilir ve yönlendirilebilir birer nesneye dönüştürmektedir.

Bu durum, yalnızca mekânın değil, bedenin de modülasyona tabi tutulduğunu göstermektedir. Modülasyon, sabit sınırlar yerine, sürekli yeniden düzenlenen ve değişen esnek kontrol biçimlerini ifade etmektedir.⁶³ Bu yöntemle birlikte beden ve toplum sürekli değişen koşullara göre yeniden ayarlanabilir, sınırları ve geçişleri anlık olarak yeniden tanımlanabilir bir biçime dönüşmektedir. Başka bir ifadeyle ortaya çıkan bu durum, insan-mekân ilişkisini yeniden şekillendirerek yurt edinme pratiklerini yıkmakta ve bedenleri modüle ederek “göçebe” bir varoluşa zorlamaktadır. Dolayısıyla, bu tür saldırılar yalnızca kurumsal yapıları değil, o mekânlara bağlı kimlikleri ve bedenleri de hedef almakta; toplumun kolektif hafızasını ve bireyin varlığını modüle ederek “göçebe” bir yaşama zorlayan bir kontrol stratejisi işlevi görmektedir.

Birleşmiş Milletler (BM) İnsan Hakları Yüksek Komiserliği Sözcüsü Ravina Shamdasani, İsrail’in kiliseye saldırısına ilişkin, “Sivil altyapıya yönelik, korunan binaların yıkılmasına, sivillerin ölümüne ve yaralanmasına yol açan her türlü saldırıyı kınıyoruz.” dedi [...] Kudüs Rum Ortodoks Patrikhanesi, İsrail’in Gazze Şeridi’nde yerinden edilenlerin sığındığı tarihi kiliseye düzenlediği saldırıyı kınamıştı. Patrikhaneden yapılan yazılı açıklamada, “Kudüs Rum Ortodoks Patrikhanesi, Gazze Şehri’ndeki kilise binalarından birini hedef alan İsrail saldırısını en güçlü ifadelerle kınıyor.” ifadesi kullanılmıştı.⁶⁴

Buradaki haber alıntısında Hamas ile doğrudan ilintili olmayan dinî bir yapının hedef olduğu görülmektedir. İsrail tarafının güvenlik gerekçesiyle gerçekleştirdiği operasyonlarda yalnızca ev, okul ve hastane gibi sivil altyapı değil kilise gibi dinî yapıların da hedef alınması çatışmanın sadece fiziki bedenlere değil; aynı zamanda aidiyet ve kimliklere de yönelik olduğuna işaret etmektedir. Başka bir ifadeyle bu tür saldırılar savaş hukukunda korunması gereken tarihî ve dinî mekânların ihlali anlamına gelmektedir. Bu bağlamda, dinî yapıların tahribi, bireylerin inanç temelli mekânsal aidiyet hislerini aşındıran ve aidiyet biçimlerini dönüştüren bir modülasyon tekniği olarak okunabilir.

BM Batı Asya Ekonomik ve Sosyal Komisyonu (ESCWA), İsrail’in Gazze Şeridi’ne yönelik saldırılarının binalarda ve altyapıda yol açtığı fiziksel hasara ilişkin çeşitli kurum ve kuruluşların verilerini derlediği bir rapor yayınladı. Raporda, Gazze Şeridi’ndeki nüfusun yüzde 2’sinin öldürüldüğü, yüzde 4’ünün yaralandığı ve neredeyse tüm nü-

⁶³ Deleuze, “Post-scriptum sur les societies de controle”, 241.

⁶⁴ Sözcü, “Kilise saldırısı sonrası BM’den açıklama” (20 Ekim 2023).

fusun yerinden edildiği belirtildi. Gazze Şeridi'nde altyapı büyük hasar gördü. Yapıların yüzde 50'sinden fazlası yıkıldı. Gazze Şeridi'ndeki 360 bin yapı kısmen zarar gördü veya tamamen yıkıldı. Gazze Şeridi'ndeki 25 bin binanın ağır hasar gördüğü veya tamamen yıkıldığı, 305 okulun veya üniversitenin tahrip edildiği, 100'ünün de tamamen yıkıldığı ifade edildi. Sağlık kurumlarının ciddi hasar aldığını gösteren verilere göre, 32 hastane servis dışı kaldı. 25 hastane füze saldırıları nedeniyle hasar gördü ve 649 sağlık tesisi etkilendi. 3 kilise ve 290 cami yıkıldı, 168 kamu binası tahrip edildi.⁶⁵

Gazze Şeridi'ne ilişkin bu haber alıntısı, bedenın varlık gösterdiği mekânın yalnızca fiziki olarak değil; aynı zamanda toplumsal yapı ve kimlik bütünlüğüyle birlikte hedef alındığını ortaya koymaktadır. Bedenin yaşamını sürdürebilmesi için ihtiyaç duyduğu mekânın tahribi, aidiyet duygusunu zedelemekte ve bireyleri hem fiziki hem de manevi yoksunluğa sürüklemektedir.

Buraya kadar yapılan değerlendirmeler, beden-mekân ilişkisini doğrudan etkileyen mekânsal yıkımlara odaklanmıştır. Bundan sonraki kısımda ise bedenin temel yaşamsal ihtiyaçları olan un, su ve gıdaya erişimin kısıtlanmasının nasıl bir yere dönüştüğü örneklerle ele alınacaktır. Bu noktada söz konusu ihtiyaçların erişilemez kılınması, yalnızca biyolojik olarak hayatta kalmayı tehdit eden bir unsur değil; aynı zamanda bireyin mekânla olan fiziksel ve duygusal bağını koparmayı amaçlayan bir kontrol biçimi olarak değerlendirilmektedir.

Gazze Şeridi'ndeki Fırın Sahipleri Derneği Başkanı Abdunnasır el-Acrami, çünkü açıklamasında, “BM Gıda Programı tarafından desteklenen tüm fırınların, İsrail'in sınırları kapatması nedeniyle un, şeker, tuz, maya ve motorin gibi malzemelerin tükenmesi sonucu çalışmaları durdu.” demişti.⁶⁶

BM üst düzey yetkilisi Edem Wosornu, BM Güvenlik Konseyi'ne Mısır'dan geçiş sağlayan Refah sınır kapısının kapanmasının en az 82,000 ton erzağın teslimatını durdurduğunu, İsrail'deki Kerem Şalom sınır kapısında ise çatışmalar, zorlu lojistik koşullar ve karmaşık koordinasyon süreçleri nedeniyle erişimin sınırlı olduğunu söyledi.⁶⁷

İsrail Savunma Bakanı Katz sosyal medyada yaptığı paylaşımda, “İsrail'in politikası açıktır, Gazze'ye hiçbir insani yardım girmeyecektir. İnsani yardımların Gazze'ye girmesini engellemek, Hamas'a karşı en önemli baskı araçlarından biridir” ifadelerini kullandı.⁶⁸

BM verilerine dayanan bu haber alıntıları, Gazze halkının kıtlık, susuzluk ve hastalık gibi yaşamsal tehditlerle karşı karşıya bırakıldığını ortaya koymaktadır. Gıda ve suya erişimi-

⁶⁵ Sabah, “BM: Gazze Şeridi'nde 360 bin yapı kısmen zarar gördü veya tamamen yıkıldı” (09 Mayıs 2024).

⁶⁶ Milliyet, “Gazze Şeridi'nde fırınlar, un ve yakıt krizi nedeniyle iki gündür kapalı” (02 Nisan 2025).

⁶⁷ Sözcü, “Ateşkes görüşmeleri için hazırlık yapan İsrail, Gazze'ye elektriği kesti” (10 Mart 2025).

⁶⁸ Milliyet, “İsrail ‘aç bırakma’ politikasını sürdürecektir” (17 Nisan 2025).

min engellenmesi, bedeni doğrudan hedef alan bir kontrol biçimine dönüşmektedir. Bedenler yalnızca fiziksel saldırılarla değil, temel ihtiyaçların sistematik olarak kısıtlanmasıyla da yaşamın sınırlarına çekilmekte ve yönetilmektedir. Bu müdahaleler, bedenin sürekliliğini hedef aldığı için “bedenin modülasyonu” olarak değerlendirilebilir; zira beden burada hayatta kalma eşiğinde tutularak denetim altına alınmaktadır.

Hamas Siyasi Büro üyesi İzzet el-Rišk, yaptığı açıklamada “İşgal güçlerinin Gazze’nin elektriğini kesme kararını şiddetle kınıyoruz. Daha önce bölgeyi gıda, ilaç ve sudan mahrum bıraktılar. Şimdi de halkımıza ve direnişimize karşı ucuz ve kabul edilemez bir şantaj taktiğiyle baskı kurmaya çalışıyorlar” ifadelerini kullandı.⁶⁹

Elektrik kesintisine ilişkin haber alıntısı, enerjinin bedenin yaşamını yönlendiren bir kontrol tekniği olarak kullanıldığını ortaya koymaktadır. Beden sadece biyolojik bir varlık değil, yaşamın akışına bağımlı bir varlıktır. Bu bağlamda elektrik kesintisi, bedenin iletişim kurma, hareket etme ve gündelik yaşamla mekân arasındaki ilişkisini doğrudan etkilemektedir. Dolayısıyla elektrik kesintisi, doğrudan bir şiddet biçimi olmasa da bedenin işlevselliğini sekteye uğratan ve onu dolaylı bir biçimde kontrol altına alan bir müdahale pratiği olarak değerlendirilebilir. Nitekim bu durum, bedenin hareketliliği ve dayanıklılığının sınırlandırılarak yeniden şekillendirilmesini amaçlayan bir kontrol stratejisine işaret etmektedir.

İsrail’in özellikle kuzeyi için yayımladığı tahliye emirleriyle “Generallerin Planı” olarak nitelenen planı uygulamaya çalıştığı yorumları yapıyor. “Generaller Planı” adını taşıyan bu plan Filistinlileri, Gazze Şeridi’nin kuzeyinden tehcir etmeyi, ardından kuşatılan bölgeye gıda, yakıt ve temiz su girmesine izin verilmemesini öngörüyor. Bu durumda silahlı direnişçilerin ‘ölüm ya da teslim olma’ arasında tercihe zorlanması, bölgeyi terk etmeyen veya terk edemeyen Filistinlilere de ‘düşman unsur olarak muamele edilmesini’ içeriyor.⁷⁰

Alıntılanan haberde, un, su, gıda ve insani yardıma yönelik engellemelerin belli bir strateji dâhilinde gerçekleştiği vurgulanmaktadır. Bu bağlamda beden, biyolojik bir varlık değil; aynı zamanda askerî, politik ve yönetsel bir nesne olarak konumlandırılmaktadır. Bu durum, bedenin politik, biyolojik, sayısal ve mekânsal olarak yeniden biçimlendirilmesi gereken bir varlık olarak algılandığını göstermektedir. Gazze’de sivillerin zorla tahliyesi, sürekli yönü değiştirilen göç yolları ve “tahliye emirleri” ile bedenler yeniden konumlandırılmaktadır. Buna göre beden çizilen rotalarda modüle edilen bir nesneye dönüşmekte ve yaşatılması ya da yok edilmesi tercihe bırakılmaktadır.

⁶⁹ Sözcü, “Ateşkes görüşmeleri için hazırlık yapan İsrail, Gazze’ye elektriği kesti” (10 Mart 2025).

⁷⁰ Sabah, “Katil İsrail’de Gazze’de onlarca binayı havaya uçurdu” (27 Aralık 2024).

4. Tartışma ve Sonuç

Bu çalışma, İsrail-Gazze savaşında mekânın güncel haber söylemlerinde nasıl temsil edildiğini, “kontrol toplumu”, “yurtsuzlaştırma” ve “göçebe” kavramları çerçevesinde incelemektedir. Fenomenolojik bir yaklaşımla yürütülen analizde, haber söylemleri aracılığıyla savaşın mekânsal boyutları ve bu boyutların gündelik yaşama etkileri değerlendirilmektedir. İsrail-Gazze savaşında mekân, yalnızca askerî bir çatışma alanı değil, aynı zamanda savaşın seyrini ve sonucunu belirleyen politik bir mücadele aracına dönüşmektedir. Ancak mevcut literatür, savaş bağlamında mekânın nasıl işlevselleştirildiğine yeterince odaklanmamaktadır.⁷¹ Bu çalışma, söz konusu literatür boşluğunu doldurmayı amaçlamakta; mekânın bir kontrol stratejisi, politik araç ve deneyimsel dönüşüm zemini olarak nasıl kullanıldığını Türkçe haber söylemleri üzerinden analiz etmektedir. Bu doğrultuda savaşın mekânsal etkileri yalnızca fiziksel yıkım değil, aynı zamanda toplumsal, kültürel ve bireysel dönüşümler bağlamında ele alınmaktadır.

Bulgularda ilk olarak, İsrail'in abluka, koridorlar ve hareket kısıtlama stratejileri aracılığıyla Gazze'yi giderek daha küçük ve yönetilebilir bir mekânsal birime dönüştürdüğü görülmüştür. Bu durum, Deleuze'ün “kontrol toplumu” kavramında ifade ettiği sürekli gözetim, akışların düzenlenmesi ve hareketliliğin modüle edilmesi uygulamalarıyla uyumludur. Bu da topografyanın askerî amaçlı yeniden düzenlenmesinin yalnızca fiziksel bir müdahale olmadığını; aynı zamanda bilgi, teknoloji ve güvenlik aygıtlarıyla birleşerek mekânı algoritmik bir denetim nesnesine dönüştürdüğünü göstermektedir. Nimbus Projesi gibi teknolojik araçlar sayesinde sivillerin izlenebilir ve hesaplanabilir bir özneye indirgenmesi, “kontrol toplumu”nun somut bir örneğini oluşturmaktadır. Bu bağlamda mekân, mekânın bir yaşam alanı olmaktan çıkıp bir kontrol aracına dönüşerek asıl hedefin bireysel ve toplumsal kimlik olduğu anlaşılmaktadır. Örneğin, İsrail'in Gazze'de oluşturduğu koridorlar, sadece insanların hareketini kısıtlamayı değil, aynı zamanda onun mekânla kurduğu deneyimsel ve duygusal bağları da dönüştürmektedir. Bu tür kontrol yapılar ve mekanizmalar bireyleri sabit yurt algısından uzaklaştırarak, onları geçici ve yönlendirilebilir mekânlara mahkûm etmektedir. Bu durum, kimlik, aidiyet ve hafıza gibi mekâna bağlı unsurların dönüşmesine de neden olmaktadır. Böylece savaş, toprak üzerinden bireyin ve toplumun kendi kimliğini yeniden tanımladığı bir süreç hâline gelmektedir.

İkinci olarak, “yurtsuzlaştırma” sürecinin hem fiziksel hem de kültürel düzeyde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Örneğin, sabit ve güvenceli yaşam alanlarından çıkarılan bireylerin okul, hastane ve ibadethane gibi geçici, kırılgan ve sürekli denetim altında tutulan mekânlara yönlendirilmesi ve sonrasında amacın değişmesiyle bu kamusal alanların da hedef alınması, modülasyon sürecinin bir parçasıdır. Diğer bir ifadeyle değişken, sınırsız, düzensiz bir kontrol biçimi olan modülasyon süreci “göçebeyi” hayatta kalabilen fakat siyasal

⁷¹ Yılmaz, “Türk Medyasında Hamas-İsrail Çatışması: Analiz ve Değerlendirme”; Türkoğlu, “Sosyal Medyada Yanlış Bilinç İnşası: Gazze'ye Yönelik İsrail Saldırılarının Dezenformasyon Boyutu”; Ülker, “Sosyal Medyanın Sınırlarını Zorlamak: Gazze'nin Karnavalesk Temsili”.

olarak etkisizleştirilmiş nesnelere dönüştürmektedir.⁷² Dolayısıyla bu durum, yerinden edilmeyi sadece mekânsal geçiş olarak değil, beden politik dönüşümünü de açıklayan çok katmanlı bir süreç olduğunu göstermektedir. Bu bulgu, “yurtsuzlaştırmanın” yalnızca zorunlu göçle sınırlı olmadığını; kimlik, hafıza ve aidiyetin sürekliliğini kırmayı amaçlayan geniş bir strateji içerdiğini göstermektedir. Nitekim, Zygmunt Bauman’a göre, kökünden koparılmış birey, “fazlalık” hâline gelir; tanımsız bir kimliğe hapsedilir.⁷³ Edward Said de yerleşim yerinin yalnızca fiziksel bir zemin değil, aynı zamanda tarihsel hafıza ve kültürel anlatının da taşıyıcısı olduğundan söz eder.⁷⁴ Eyal Weizman’ın mekânsal şiddet analizleri de savaşın mekân üzerinden kimliği nasıl hedef aldığını göstermektedir.⁷⁵

Üçüncü olarak, Gazze halkının çatışma sürecinde sergilediği davranışların, Deleuze’ün “göçebe” kavramsallaştırmasıyla ilişkilendirilebileceği görülmüştür. Haberlere yansıyan ifadelerle bakıldığında Gazzelilerin sabit coğrafi aidiyetlerden farklı olarak, Gazze’ye geri dönmeyi arzulayan, aidiyet hissedene ve orayı yeniden yurt yapmayı amaçlayan aktif ve üretken aktörler oldukları anlaşılmaktadır. Deleuze ve Guattari’nin de belirttiği gibi, “Göçebe”, yalnızca yurtsuz ve pasif bir özne değil; yeryüzüyle kurduğu dinamik ilişki üzerinden kendini yeniden “yurtlu” kılabilen ve kimliğini yeniden inşa edebilen aktif bir faildir.⁷⁶ Bu kapsamda “göçebe”nin yerinden edilen, yalnızca bir mağdur figür değil, “yurtsuzlaştırma” ve kimliksizleştirme sürecine karşı direnen aktif ve politik bir özne olduğu anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak, İsrail-Gazze savaşı, mekânsal düzenlemeler ve deneyimler yoluyla yürütülen çok katmanlı bir mücadele alanıdır. Gazze özelinde ele alınan bu süreçte, bireylerin yaşadıkları yerlerle kurdukları bağlar parçalanmakta, toplumsal hafıza kesintiye uğratılmakta ve kimlik inşası belirsizliğe itilmektedir. Ancak, yerinden edilme süreci sadece mağduriyetle sınırlı kalmamakta; bu durum yeni politik direnç pratikleri ortaya çıkarmaktadır. Böylece mekân, denetim nesnesi ve yeniden özneleşme biçimlerinin üretim zemini olarak yeniden düşünülmüştür. Güvenlik politikaları ve devlet şiddeti bağlamında mekânın kontrol teknikleriyle nasıl işlediği farklı çalışmalarda ele alınabilecek konulardandır. Yerinden edilmiş bireylerin ve göçmenlerin aidiyet duygusunun mekânsal niteliği, kimlik bütünlüğü, yerle kurulan ilişki üzerinden bunların nasıl şekillendiği ve yeniden yurt edinme pratikleri getirmesi bakımından inceleyen çalışmalar alana katkı sağlayabilir. Özellikle Türkçe haberler üzerinden yürütülen analizleri savaşın gerçekliği yanında bu gerçekliğin kamuoyu algısını nasıl şekillendirdiği ve toplumsal belleği nasıl etkilediği gibi konuların ilerideki çalışmalara temel oluşturabileceği düşünülmektedir.

⁷² Giorgio Agamben, *Kutsal İnsan: Egemen İktidar ve Çıplak Hayat*, çev. İsmail Türkmen (İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2013), 167.

⁷³ Zygmunt Bauman, *Modernlik ve Müphemlik*, çev. İsmail Türkmen (İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2003), 316.

⁷⁴ Edward Said, *Entelektüel, Sürgün, Marjinal, Yabancı*, çev. Tuncay Birkan (İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 1995), 65.

⁷⁵ Eyal Weizman, *The Least of All Possible Evils: Humanitarian Violence from Arendt to Gaza* (London: Verso, 2011), 144.

⁷⁶ Deleuze - Guattari, *A Thousand Plateaus: Capitalism and Schizophrenia*, 381.

Kaynakça

- Agamben, Giorgio. *Kutsal İnsan: Egemen İktidar ve Çıplak Hayat*. çev. İsmail Türkmen. İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2013.
- Alanka, Deniz. “Nitel Bir Araştırma Yöntemi Olarak İçerik Analizi: Teorik Bir Çerçeve”. *Kronotop İletişim Dergisi* 1/1 (2024), 62-82.
- Alsharif, İsrâa. “Dijital Medyanın Toplumsal Hareketlilik Etkisi: Gazze Savaşı 2024 Örneği”. *Pearson Journal Of Social Sciences & Humanities* 8/30 (2024), 1960-1977.
- Bauman, Zygmunt. *Modernlik ve Müphemlik*. çev. İsmail Türkmen. İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2003.
- Creswell, John W. *Nitel Araştırma Yöntemleri*. çev. Selçuk Beşir Demir - Mesut Bütün. Ankara: Siyasal Kitabevi, 2023.
- Cumhuriyet. “Gazze Göçüyor”. 14 Ekim 2023. Erişim 24 Temmuz 2025. <https://www.gazeteoku.com/gazeteler/2023-10-14/cumhuriyet-gazetesi-manseti>
- Cumhuriyet. “Gazze’de her gün acı ve katliam”. 13 Eylül 2024. Erişim 24 Temmuz 2025. <https://www.gazeteoku.com/gazeteler/2024-09-13/cumhuriyet-gazetesi-manseti>
- Cumhuriyet. “Süresiz işgal itirafı”. 08 Kasım 2023. Erişim 24 Temmuz 2025. <https://www.gazeteoku.com/gazeteler/2023-11-08/cumhuriyet-gazetesi-manseti>
- Deleuze, Gilles. *Negotiations*. çev. Martin Joughin. New York: Columbia University Press, 1995.
- Deleuze, Gilles. “Post-scriptum sur les societies de controle”. *L'autre Journal* 1 (1990), 240-247.
- Deleuze, Gilles. “The Grandeur of Yasser Arafat”. *Discourse* 20/3 (1998), 30-33.
- Deleuze, Gilles - Guattari, Felix. *A Thousand Plateaus: Capitalism and Schizophrenia*. çev. Brian Massumi. London: University of Minnesota, 2005.
- Finkelstein, Norman G. *Bu Kez Çok İleri Gittik Gazze İşgalinin Hakikati ve Sonuçları*. çev. Deniz Özlem Çevik. İstanbul: Nefes Yayıncılık, 2014.
- Foucault, Michel. *Discipline and Punish: The Birth of the Prison*. çev. Alan Sheridan. New York: Vintage Books, 1995.
- Houtum, H. J. Van. “Deterritorialization”. *Encyclopedia of Political Theory*. ed. Mark Bevir. 1/377-378. Los Angeles: Sage, 2010.
- Kıral, Bilgen. “Nitel bir veri Analizi yöntemi olarak doküman analizi”. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 8/15 (2020), 170-189.
- Milliyet. “Gazze Şeridi’nde fırlarlar, un ve yakıt krizi nedeniyle iki gündür kapalı”. 02 Nisan 2025. Erişim 24 Temmuz 2025. <https://www.milliyet.com.tr/dunya/gazze-seridinde-firlarlar-un-ve-yakit-krizi-nedeniyle-iki-gundur-kapali-7342284>

- Milliyet. “İsrail ‘aç bırakma’ politikasını sürdürecektir”. 17 Nisan 2025. Erişim 24 Temmuz 2025. <https://www.milliyet.com.tr/dunya/israil-ac-birakma-politikasini-surdurecek-7352456>
- Milliyet. “İsrail, Gazze’de yüz binlerce insanı giderek küçülen bir baloncunun içine sıkıştırıyor, ‘taktiğin amacını’ CNN yazdı”. 13 Nisan 2025. Erişim 24 Temmuz 2025. <https://www.milliyet.com.tr/dunya/son-dakika-israil-gazgede-yuz-binlerce-insani-giderek-kuculen-bir-baloncunun-icine-sikistiriyor-taktigin-amacini-cnn-yazdi-7349634>
- Milliyet. “İsrail saldırılar ve zorla tahliyelerle Gazze’de işgali genişletiyor”. 06 Nisan 2025. Erişim 24 Temmuz 2025. <https://www.milliyet.com.tr/dunya/son-dakika-israil-saldirilar-ve-zorla-tahliyelerle-gazgede-ismali-genisletiyor-7344906>
- Milliyet. “Netanyahu’dan ‘Gazze’de katliama devam edeceğiz’ mesajı”. 02 Nisan 2025. Erişim 24 Temmuz 2025. <https://www.milliyet.com.tr/dunya/netanyahudan-gazgede-katliama-devam-edecegiz-mesaji-7342402>
- Sabah. “BM: Gazze Şeridi’nde 360 bin yapı kısmen zarar gördü veya tamamen yıkıldı”. 09 Mayıs 2024. Erişim 24 Temmuz 2025. <https://www.sabah.com.tr/dunya/bm-gazze-seridinde-360-bin-yapi-kismen-zarar-gordu-veya-tamamen-yikildi-6932586>
- Sabah. “BM’den Gazze açıklaması: Güvenli bölge olduğu iddiası yanlıştır”. 12 Mayıs 2024. Erişim 24 Temmuz 2025. <https://www.sabah.com.tr/dunya/bmden-gazze-aciklamasi-guvenli-bolge-oldugu-iddiasi-yanlisdir-6936953>
- Sabah. “DSÖ’den Gazze açıklaması! Şifa ve El-Aksa’da 25 kişi yaşamını yitirdi”. 01 Nisan 2024. Erişim 24 Temmuz 2025. <https://www.sabah.com.tr/dunya/dsoden-gazze-aciklamasi-sifa-ve-el-aksada-25-kisi-yasamini-yitirdi-6886778>
- Sabah. “Gazze kentindeki Tel Hava Mahallesi’nde 14 ceset bulundu”. 04 Haziran 2024. Erişim 24 Temmuz 2025. <https://www.sabah.com.tr/dunya/gazze-kentindeki-tel-hava-mahallesinde-14-ceset-bulundu-6966708>
- Sabah. “İsrail ordusu Gazze’de halk pazarını vurdu, 8 Filistinli hayatını kaybetti”. 11 Nisan 2024. Erişim 24 Temmuz 2025. <https://www.sabah.com.tr/dunya/israil-ordusu-gaz-zede-halk-pazarini-vurdu-8-filistinli-hayatini-kaybetti-6899113>
- Sabah. “İsrail Ulusal Güvenlik Bakanı Ben-Gvir: “Mümkünse Gazze’de yaşamak istiyorum””. 21 Mayıs 2024. Erişim 24 Temmuz 2025. <https://www.sabah.com.tr/dunya/israil-ulusal-guvenlik-bakani-ben-gvir-mumkunse-gazgede-yasamak-istiyorum-6949361?page=3>
- Sabah. “Katil İsrail’de Gazze’de onlarca binayı havaya uçurdu”. 27 Aralık 2024. Erişim 24 Temmuz 2025. <https://www.sabah.com.tr/dunya/katil-israilde-gazgede-onlarca-binayi-havaya-ucurdu-7208881>
- Sabah. “Siyonist İsrail’in vurduğu Cibaliya Mülteci Kampı’ndan göç başladı”. 12 Mayıs 2024. Erişim 24 Temmuz 2025. <https://www.sabah.com.tr/dunya/siyonist-israilin-vurdugu-cibaliya-multeci-kampidan-goc-basladi-6936980>

Said, Edward. *Entelektüel, Sürgün, Marjinal, Yabancı*. çev. Tuncay Birkan. İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 1995.

Sözcü. “Ateşkes görüşmeleri için hazırlık yapan İsrail, Gazze’ye elektriği kesti”. 10 Mart 2025. Erişim 24 Temmuz 2025. <https://www.sozcu.com.tr/ateskes-gorusmeleri-icin-hazirlik-yapan-israil-gazze-ye-elektrigi-kesti-p149340>

Sözcü. “Gazze’de okula korkunç saldırı: Çocuklar dahil çok sayıda ölü var”. 24 Ekim 2024. Erişim 24 Temmuz 2025. <https://www.sozcu.com.tr/gazze-de-okula-korkunc-saldiri-cocuklar-dahil-cok-sayida-olu-var-p97362>

Sözcü. “Gazzeliler öfkeli: ‘Biz Trump’ın mülkü değiliz”. 05 Şubat 2025. Erişim 24 Temmuz 2025. <https://www.sozcu.com.tr/gazzeliler-ofkeli-biz-trump-in-mulku-degiliz-p136386>

Sözcü. “Google çalışanlarından şirketlerine İsrail protestosu”. 06 Mart 2024. Erişim 24 Temmuz 2025. <https://www.sozcu.com.tr/google-calisanlarindan-sirketlerine-israil-protestosu-p27558>

Sözcü. “İsrail çadırları vurdu, hastaneyi kuşattı: 20 kişi öldü”. 18 Kasım 2024. Erişim 24 Temmuz 2025. <https://www.sozcu.com.tr/israil-cadirlari-vurdu-hastaneyi-kusatti-20-kisi-oldu-p105569>

Sözcü. “İsrail, Gazze sahilini bombaladı”. 25 Ağustos 2025. Erişim 24 Temmuz 2025. <https://www.sozcu.com.tr/israil-gazze-sahilini-bombaladi-p77715>

Sözcü. “İsrail ordusu, Gazzelilerin tecriti için hazırlıklara başladı”. 06 Şubat 2025. Erişim 24 Temmuz 2025. <https://www.sozcu.com.tr/israil-ordusu-gazzelilerin-tecriti-icin-hazirliklara-basladi-p136675>

Sözcü. “İsrail ordusundan Gazze Şeridi için yeni tahliye talimatı”. 07 Ağustos 2024. Erişim 24 Temmuz 2025. <https://www.sozcu.com.tr/israil-ordusundan-gazze-seridi-icin-yeni-tahliye-talimati-p72627>

Sözcü. “İsrail’de kriz çıkmıştı: İşte savunma bakanının Gazze saldırıları sonrası planı”. 17 Mayıs 2024. Erişim 24 Temmuz 2025. <https://www.sozcu.com.tr/israil-de-kriz-cikmisti-iste-savunma-bakaninin-gazze-saldirilari-sonrasi-plani-p47994>

Sözcü. “İsrail’den skandal talep: Şifa Hastanesi’ni boşaltın”. 21 Mart 2024. Erişim 24 Temmuz 2025. <https://www.sozcu.com.tr/israil-den-skandal-talep-sifa-hastanesi-ni-bosal-tin-p33029>

Sözcü. “Kilise saldırısı sonrası BM’den açıklama”. 20 Ekim 2023. Erişim 24 Temmuz 2025. <https://www.sozcu.com.tr/kilise-saldirisi-sonrasi-bmden-aciklama-wp7836101>

Sözcü. “Trump ‘Gazze’den göç teklifine Ürdün ve Mısır’dan net cevap”. 27 Ocak 2025. Erişim 24 Temmuz 2025. <https://www.sozcu.com.tr/trump-gazze-den-goc-teklifine-urdun-ve-misir-dan-net-cevap-p131242>

- Sözcü. “Trump, ‘hayır’ dinlemiyor: Ürdün ve Mısır’a ‘Gazzelileri alın’ çağrısında ısrarcı”. 28 Ocak 2025. Erişim 24 Temmuz 2025. <https://www.sozcu.com.tr/trump-hayir-dinlemiyor-urdun-ve-misir-a-gazzelileri-alin-cagrisinda-istrarci-p131658>
- Sözcü. “Yüzbinlerce Filistinli, tarihinin en uzun eve dönüş kuyruğunu oluşturdu”. 26 Ocak 2025. Erişim 24 Temmuz 2025. <https://www.sozcu.com.tr/yuzbinlerce-filistinli-tarihinin-en-uzun-eve-donus-kuyrugunu-olusturdu-p130990>
- Türkoğlu, Hülya Semiz. “Sosyal Medyada Yanlış Bilinç İnşası: Gazze’ye Yönelik İsrail Saldırıların Dezenformasyon Boyutu”. *Marmara Sosyal Bilimler Dergisi* 21 (2024), 28-47.
- United Nations General Assembly (UNGA). “Report of the Special Committee to Investigate Israeli Practices Affecting the Human Rights of the Palestinian People and Other Arabs of the Occupied Territories”. 2007. Erişim 21 Mart 2025. <https://unispal.un.org/pdfs/A61500add1.pdf>
- Ülker, Osman. “Sosyal Medyanın Sınırlarını Zorlamak: Gazze’nin Karnavalesk Temsili”. *Ombudsman Akademik* 2 (2024), 535-561.
- Weizman, Eyal. *The Least of All Possible Evils: Humanitarian Violence from Arendt to Gaza*. London: Verso, 2011.
- Yıldırım, Ali - Şimşek, Hasan. *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin, 12. Basım, 2011.
- Yılmaz, Dursun. “Türk Medyasında Hamas-İsrail Çatışması: Analiz ve Değerlendirme”. *TRT Akademi Dergisi* 9/20 (2024), 80-123.
- “Rome Statute of the International Criminal Court, Crimes against humanity”. 1998. Erişim 12 Mayıs 2025. [https://web.archive.org/web/20040603123323/http://www.icc-cpi.int/library/basicdocuments/rome_statute\(e\).html#part7](https://web.archive.org/web/20040603123323/http://www.icc-cpi.int/library/basicdocuments/rome_statute(e).html#part7)

Gaza News in the Context of Deleuze’s Concept of the Nomadic Image

Extended Summary

This study examines the spatial representation of the Israel–Gaza conflict, which commenced on October 7, 2023, in newspaper reports. The research aims to analyse how the social mobilisation that emerged during the conflict is shaped spatially. To this end, the study focuses on two fundamental research questions: (1) Through what strategies does Israel reflect its relationship with space? (2) How do the people of Gaza experience their relationship with the land during the conflict?

This research analyses news content within the framework of the concepts of “control society”, “deterritorialisation”, and “nomad” as set out by Gilles Deleuze and Félix Guattari. Deleuze’s concept of a “control society” refers to a flexible structure through which modern power operates by means of constant surveillance, control, and modulation of flows rather than through disciplinary institutions such as schools and prisons. Within this framework, power permeates space, creating a supervisory space of control by measuring individuals’ movements and assigning them specific, ever-changing routes to keep them within a network. Concrete examples of these “control society” strategies include the blockade in Gaza, border restrictions, the denial of access to necessities, and the targeting of infrastructure. This spatial intervention establishes a manipulative and exclusionary control mechanism that desubjects people, shaping, slowing, and restricting their spatial behaviour to ensure the continuity of control.

“Deterritorialisation,” in contrast, is defined as the process of dissolving or destroying the ties a social structure has established with the land it inhabits. This process encompasses not only physical separation but also the destruction of elements of memory, belonging, and identity belonging to the place. The involuntary displacement of the Gazan population must, therefore, be considered as having consequences for more than just the physical evacuation of the area; the process also entails the disruption of memory and cultural continuity. This suggests that Israel intends to displace the Gazans, both geographically and culturally

The concept of “nomad,” in contrast, signifies not only geographical displacement but also a resisting subject, embodying fluidity, decentering, and constant transformation against fixed and authoritarian structures. In accordance with the rhizome model, the term “nomad” is explained as one that does not seek to establish roots and branch out, but rather one that eschews positions of power through horizontal expansion. The term “nomad” is not intended to signify homelessness; rather, it is employed to denote a state of being “in rooted form,” which can be interpreted as both an escape from established patterns and the capacity to resist where one is. In this context, the reactions of the people of Gaza to the process of “deterritorialization” are examined in this article through the concept of “nomad”. “The term “nomad” is used to denote an individual who attempts to reunite the components that have been dissolved in the process of “deterritorialization” and thereby create a new form of social and spatial organisation that has been termed “reterritorialization”.

The research is grounded in qualitative research methodologies and employs a phenomenological design approach. The phenomenological approach aims to understand how individuals perceive and experience events by focusing on known but not deeply grasped phenomena. The study data consists of 100 news articles published in *Cumhuriyet*, *Milliyet*, *Sabah*, and *Sözcü* newspapers, all of which are ideologically diverse, between October 7, 2023, and April 30, 2025, and selected with the keyword “Gaza.” The data were analysed based on the concepts of “control society,” “deterritorialization,” and “nomad.” The analysis identified three themes: “land/space,” “technique/control,” and “body/emotion.” These themes were evaluated within the framework of phenomenological interpretation.

The findings of the study demonstrate clearly that Israel's policies in Gaza constitute a “deterritorialization” strategy consistent with Deleuze's concepts of “control society” and “striped space.” This strategy effectively transforms Gaza into a constantly recoded and momentarily shifting space of control. The fact that areas declared “safe zones” were targeted shortly thereafter demonstrates that space is being modulated and deprived of stability, and that the bonds of belonging that the Gazan people have established with the land are being systematically dismantled. The primary instruments of control in a society characterised by surveillance are technological, spatial, and infrastructural in nature. Consequently, individuals are progressively reduced to digitised, trackable, and manageable bodies by being denied access to fundamental needs. This situation indicates a multifaceted process of “deterritorialisation” that aims not only at physical displacement but also at the erasure of memory, identity, and belonging.

The findings also demonstrate that the people of Gaza were forced into a “nomadic” existence during this process. The constant orders for evacuation, the destruction of roads and shelters, the denial of safe havens, and the fragmentation of the city through corridors have resulted in individuals being compelled to roam, unable to establish a connection to a fixed homeland. However, from a Deleuzian perspective, the nomad is not merely a displaced victim; rather, it is an agent who, despite the presence of control mechanisms, maintains a connection to the land, develops resistance within the movement, and harbours the will to establish a new homeland. The long queues of thousands of people forming to return to their destroyed homes during temporary ceasefires demonstrate that nomadism is not a passive rootlessness, but a practice of resistance and reterritorialisation developed against disterritorialisation. In this context, the concept of the nomad serves as a metaphor for a form of subjectivity that emerges as a consequence of forced mobility and which strives to re-establish a sense of belonging in an environment characterised by political and spatial disintegration.

The article's discussion section demonstrates that the Israel-Gaza conflict is not merely a military one, but also a struggle for spatial control and identity. The concept of “deterritorialization” is explored through the lenses of renowned thinkers such as Zygmunt Bauman and Edward Said. It is argued that this phenomenon should not be regarded as merely a physical rupture, but rather as a multifaceted process that leads to the fragmentation of identity, memory, and sense of belonging. Notwithstanding the implementation of the “deterritorialization” policy by Israel, the populace of Gaza is not

merely passive victims but rather active subjects seeking repatriation, experiencing a sense of belonging, and endeavouring to “re-territorialise” the space. This demonstrates that the “nomad” is engaging in a process of political subjectification through the practice of “re-territorialisation” in response to the imposed disidentification.

This article makes a significant contribution to the existing literature by exploring the spatial dimension of the Gaza war. The study emphasises that space, through the strategies implemented by the “society of control,” is not only a geography but also a political arena of struggle. The Gaza example demonstrates that the “deterritorialization” process enforced by the government is not limited to victimization; it is also a multilayered process that embodies new forms of political resistance, embodied in a “nomadic” mode of existence. This suggests the need to rethink space as both an object of control and a breeding ground for new forms of subjectification.

Keywords:

Sociology of Religion, Israel-Gaza Conflict, Space, Deterritorialization, Nomad.